NUMMER 34 DONDERDAG 23 AUGUSTUS 1928 28STE JAARGANG

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.- 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

De nawerking van de I.T.A.

Een uitroepteeken achter dit opschrift ware misschien niet misplaatst. Het is immers nog wel wat kort dag na den avond van 5 Augustus, waarin de zon der I.T.A. luisterrijk ten onder ging, om in een beschouwing te treden en een oordeel uit te spreken over de resultaten welke voorshands toch niet kunnen worden geregistreerd.

De bedoeling met dit stukje is dan ook een andere al houdt ze met de nawerking, welke de I.T.A. hebben zal, verband, deze n.l. om iets bij te dragen tot de uitbreiding der bekendheid aan het heuglijk feit dat meer dan 60.000 Nederl. schoolkinderen, uit alle deelen van het land, de tentoonstelling bezocht hebben.

Daardoor toch heeft het schoolonderwijs in land en volk van Oost- en West-Indië de zoo wenschelijke aanpassing gekregen met de aanschouwelijke voorstelling welke, uiteraard, meer en beter tot de jeugdige gemoederen spreekt en zal het niet uitblijven dat de bij vele kinderen bestaande platonische belangstelling te verkeeren komt in een levendige, welke, theoretisch reeds van waarde, in de practijk leiden kan tot een toenemend contact tusschen Nederland en zijn Overzeesche gebiedsdeelen.

Waar nu de Vereeniging Oost en West beoogt het onderhouden en versterken van den band tusschen de Europeesche en Westersche deelen van het Rijk der Nederlanden en daartoe, als een der middelen bezigt de verspreiding van populaire kennis omtrent laatstgenoemde landen, ook door het houden van tentoonstellingen, daar kan het niet ondienstig geacht worden om het feit dat een zoo groot deel der Vaderlandsche jeugd nader kennis gemaakt heeft met Oost- en West-Indië, in enkele regelen in het Orgaan der Vereeniging nog eens afzonderlijk te vermelden.

De ramp op Paloeweh.

1200 dooden en 400 gewonden.

In aansluiting bij het in het vorige Nr. medegedeelde omtrent de groote ramp welke de bevolking van het eiland Paloeweh getroffen heeft, volgen hier eenige nadere bijzonderheden, ontleend aan de ervaringen van den resident van Timor, zooals deze door het Persbureau d.d. 14 Aug. uit Batavia werden overgeseind, gevolgd door eenige toelichtingen onzerzijds.

Gedurende 5 dagen, die aan de eruptie voorafgingen, werden drie hevige aardschokken waargenomen, ook op Flores. Op Timor werden eruptieslagen gehoord, die leken op zware, verre schoten van geschut. De controleur van Maoemere, waar niets direct kon worden waargenomen, kreeg op 5 Augustus bericht van de uitbarsting van een Inlandsch hoofd op Flores en seinde dadelijk naar den resident, die onmiddellijk afreisde met medicijnen, verbandmiddelen, verplegers en voedingsmiddelen. Hij pikte te Larantoeka den dokter en te Maoemere den controleur en een tweeden dokter op en kwam op 8 Augustus op Paloeweh aan. Geconstateerd werd, dat de zuidwestelijke helft van Paloeweh absoluut vernield is. Zes dorpen en de vegetatie zijn verbrand, de dalen gevuld met puimgruis. De Rotakinda stootte zware rookwolken uit. De resident debarkeerde te Telokkoa aan de grens van 't vernielde gedeelte, vanwaar men de marsch begon en waarbij men zoo dicht mogelijk bij de

Aan de Leden verzoeken wij vriendelijk hunne kennissen, die nog niet tot „Oost en West" toetraden, daartoe op te wekken. De gebruikelijke vraag: „WAT HEB IK AAN DE VEREENIGING?", ware eenvoudig te beantwoorden met: „DE VEREENIGING HEEFT WAT AAN U".

grens van de vernieling bleef. Aan de noordzijde van het eiland begon men geneeskundige hulp te bieden. De aard van de verwondingen is over het algemeen licht. Enkele zwaargewonden, die schedel- of beenfractuur hadden, zijn naar het hospitaal te Larantoeka gebracht.

Kort na de uitbarsting liepen achtereenvolgens drie zeer zware vloedgolven op het eiland. Vele personen, die van het eiland, vooral van het niet geteisterde gedeelte, in het water waren geloopen om het vuur te ontkomen, zijn in de vloedgolven omgekomen. Hun aantal wordt op 200 geschat; het aantal personen, dat onder het puin bedolven, verbrand, of door neerkomende steenen gedood werd, op 1000 en het aantal gewonden op 400. De bevolking is kalm, maar versuft en niet in staat juiste inlichtingen te geven omtrent de plaatsen waar de gewonden kunnen liggen. De dokters moeten met behulp van den controleur en van pater Flint de gewonden in de dorpen zoeken. Ruim 200 werden verbonden, zij hadden veelal ontvellingen. De vrouwen op het eiland zijn paraat en tot helpen bereid. Zij droegen kleine vrachten voedingsmiddelen naar de plaatsen, waar die noodig waren. De mannen moesten tot den arbeid gedwongen worden om te helpen bij het begraven der lijken. De voorziening van drinkwater is zeer moeilijk, aangezien op het eiland bron noch rivier is, terwijl de putten zijn dichtgegooid door de bevolking, omdat naar de opvattingen van deze primitieve menschen het graven van een put oorzaak kan worden van een uitbarsting. De watervoorziening voor de 5000 menschen, die nog in leven zijn, is thans geregeld.

De weinig bewoonde kust van Flores is gering geteisterd. Er zijn daar 8 dooden. De warme vloedgolven waren hier even hoog als op Paloeweh, namelijk tien meter. Zes prauwen werden wrak op de kust geslagen. De bemanning is gered. De zee om Paloeweh doet denken aan een groot bed van puimsteen.

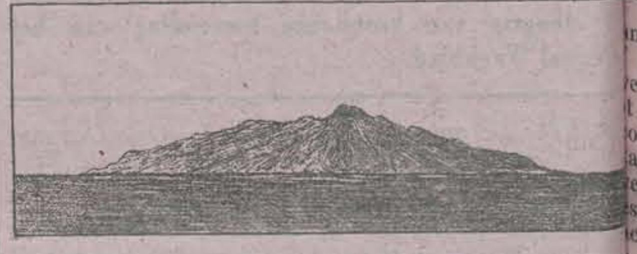
De resident verliet Paloeweh op 11 Augustus, de verzorging van de gewonde bevolking, aan wie niet veel te verbinden is, overlatende aan de missionarissen Flint en George. Op zee pikte de resident een prauw op met vier missionarissen en twee zuster-verpleegsters, die op weg waren naar Paloeweh om hulp te bieden. De resident heeft hen te Maoemere aan wal gezet. Hij waardeerde ten zeerste hun menschlievendheid, maar achtte hun hulp niet meer noodig.

Het eiland waarop het drama zich heeft afgespeeld, genaamd Paloeweh (ook wel gespeld: Palo-weh en Paloë) of Roesa Radja, is gelegen in de Floreszee ten Noorden van Midden-Flores, tegenover de Mawari-baai. Het wordt gevormd door een gebergte waarvan de hoogste top zich ongeveer 850 M. uit zee verheft. Paloeweh was omstreeks een eeuw geleden nog zeer berucht als schuil- en verblijfplaats van zeeroovers, waartegen het Gouvernement meermalen harde maatregelen heeft genomen.

E. Francis,[1]) die in 1831 dicht langs het eiland voer, zegt „het heeft een ronden top, bedekt met een kalkachtige zelfstandigheid, met diepe kloven en gapingen, het aanzien hebbende van een uitgebranden krater, zoo 't niet een werkelijk brandende was, daar ik mij verbeeldde rook te zien."

Deze woorden van Francis verdienen aan de vergetelheid ontrukt te worden omdat overigens waarschijnlijk niemand te voren en ook geruimen tijd daarna heeft opgemerkt dat Paloeweh vulkanisch zou zijn; zelfs Prof. Dr. A. Wichmann, die van de vulkanen van Indië veel studie heeft gemaakt en die in 1888, gedurende een reis door den oostelijken Archipel, het eiland bezocht, maakt er geen melding van. De droeve werkelijkheid heeft thans Francis in het gelijk gesteld; de bovengenoemde berg Ratakinda (we konden dezen naam intusschen op geen enkele kaart vinden) heeft aan alle onzekerheid een eind gemaakt nu hij de oorzaak is geworden van een ramp, welke aan ongeveer ⅙ van de bevolking van Paloeweh het leven heeft gekost!

Prof. Wichmann geeft in zijn reisverhaal,[2]) waaraan nevenstaand kaartje is ontleend, interessante bijzonderheden over de bevolking van het

Paloeweh van het N.O. gezien.

eiland, welke thans op eens actueel zijn geword en voor zoover we weten nog door geen nadere schrijving van beteekenis gevolgd zijn.

De Zeemansgids van den O.-I. Archipel[3]) — e bron die meermalen gegevens verschaft wann bijv. de Encyclopaedie van Ned.-Indië ons in d steek laat — vermeldt over Paloeweh o.m. het volgende: Het is een hoog eiland, dat aan alle zijd dicht genaderd kan worden. Het bestaat uit e half kalen, half begroeiden, ronden, vlakken be top, die naar alle zijden uitloopers naar de k zendt, welke aan de Noordzijde grootendeels o woud zijn. Op de ontwoude gedeelten staan v lontarpalmen, slechts bij de kampongs ziet m klappers. De bewoners zijn bekwame zeevaard en staan op de geheele Noordkust (van Flores) kend als visschers, smokkelaars en handelaars. zijn vrijmoedig van aard en nog zeer onbeschaa Er zijn talrijke kampongs,[4]) die elk hun eigen bied hebben, dat door anderen dan de inwon zorgvuldig gemeden wordt. De grootere en ver weg belangrijkste kampong Magé, ligt op de Noor kust. De N.-W. kant kenmerkt zich nog door opvallenden, vlak bij zee steil afgestorten be rug. Even daar bez. is een kleine baai, de Laboe Bokko. De Zuidkust van het eiland is over algemeen steiler, woester en meer begroeid dan Noordkust. Op de laatste vindt men geleidelij hellingen, welke kaler en meer bebouwd zijn.

1) Herinneringen uit den levensloop van een Indisch ambtenaar van 1815 tot 1851, dl. II (Batavia, 1856), bl. 141.

2) Bericht über eine im Jahre 1888—89... ausgeführte Reise nach dem Indischen Archipel. III. Flores (Tijdschr. Kon. Ned. Aardr. Gen. 1891, I, bl. 188 vgg.).

3) Deel V (3e druk, 1911) bl. 439.

4) De namen der verwoeste kampongs op de Westk vindt men aangegeven op de schetskaart van het eil Flores en omliggende eilanden (Batavia, Topogr. Inri ting 1911).

Geschiedenis der economie van Nederlandsch-Indië

door

Mr. Drs. P. A. F. BLOM,
Cand. Notaris.

—o—

Van de hand van den Rotterdamschen ho leeraar in de Koloniale economie G. Gonggrijp dezer dagen verschenen een schets eener eco mische geschiedenis van Ned.-Indië, (Volksuniv siteitsbibliotheek No. 41). Wie van Boeke's pro schrift over Koloniale Staathuishoudkunde (191 Van Vollenhoven's „De Indonesiër en zijn gron (1918) en dergelijke werken kennis genomen he zal niet verbaasd zijn, dat deze bescheidenlijk schets aangekondigde geschiedenis grootendeels mineur geschreven is. Werden wij reeds in intreerede van prof. Gonggrijp door den klar helderen toon, die zijn inzichten in de economie het algemeen, die van Nederlandsch-Indië in bijzonder vergezelden, getroffen, thans na de lez van zijn economische geschiedenis kunnen wij w herhalen, dat Rotterdam's handelshoogeschool gelukkig is om de hand te hebben kunnen legg op dezen geleerde.

De lezer vergeve mij, als ik mij slechts bep tot dat, wat mij voorkwam het meest geschikt zijn om losweg weer te geven, al dadelijk belove om op een onderdeel, nl. agrarisch recht en in bijzonder op de zgn. domeinverklaring eerstda in een afzonderlijk artikel terug te komen.

Het werkje, in zeven hoofdstukken verdeeld, d ons achtereenvolgens kennen na voorafgaande leiding: de Ind. Archipel tot de komst der Ned landers, de Compagniestijd, van den val der V.O tot het cultuurstelsel, het cultuurstelsel, van zelfs afbraak tot de van Heutsz-periode, de jaren van den wereldoorlog, de oorlogs-, en oorlogsjaren met tot slot een besluit.

De op economisch terrein ingewijden vermeen nu niet in die geschiedenis aan te treffen wer

n de hand van Hindoe-, Arabische-, Chineesche-, Indonesische schrijvers over de waarde-leer, er kapitaal of arbeids-loon, niets van dat alles; t de 19e eeuw is practisch gesproken voor den onomist, al houdt hij zich met tropische koloniale aatshuishoudkunde bezig, niet veel voorhanden er dergelijke onderwerpen, des te meer leert hij seffen, dat mocht hij denken, dat er aldus een cuum is, dit in werkelijkheid ontbreekt, omdat, Hindoeperiode daargelaten, het optreden der eeren XVII van de V. O. C., die blijken gaven n totale afwezigheid te bezitten van een, zij het n ook zeer bescheiden inzicht van economische etten, welker verkrachting noodwendig zich wreen zou, ons kan leeren, dat de hoog geroemde opmanskunst ten slotte tot een smadelijke decle voor dit kunstig opgezette gebouw voeren oest.

Het zou mij te ver voeren te laten zien, dat van aag en aanbod, monetaire politiek e.d. de V. O. C. heel weinig begrip had, dat de geldzucht der eeren XVII hen verblindde, zoodat behoedzaamid in hare politiek niet gekend werd. Waren er en kranen van Gouverneurs-Generaal geweest, e in Indië handelend op eigen initiatief, daar de arte bladzijden van de econ. geschiedenis nog nigermate deden opbleeken, de V. O. C. was aleds eerder dan op het laatst der 18e eeuw ten ave gedaald.

Het was al zeer verblijdend, dat een man als n Hogendorp en later een Muntinghe onderkenn de groote grieven, die men post hoc tegen het treden der V. O. C. kon aanvoeren, die hun den g wezen, wat in de toekomst moest geschieden.

Ook kunnen wij nu getuigen, dat de Hindoeerheersching veel erger nog geweest is dan onze oplieden deden of liever niet deden, omdat de cht, die zich de Hindoes toeëigenden, door de O. C. aanvankelijk allerminst gewild, hoogstens er tot middel hunner handelsdoeleinden gerd, iets geheel anders met zich meebracht n het ingrijpen der Compagnie deed.

Zonder den lezer te willen vervelen, door aan te ven, waarmede onze voorouders hun handelspolik uitteekenden, behoeven wij daarom maar eds niet als berouwvolle zondaars om de feilen en uten onzer voorvaderen te blijven treuren, omt er een opgaande lijn is sinds de Hindoe-overersching.

Intusschen heeft het Engelsche interregnum met zen hooggeroemden Raffles en zijn helper Crawrd o.m. aan het hoofd, een oppervlakkigheid ten on gespreid, waardoor op agrarisch gebied allerblunders zijn begaan, die den Javaan ten slotte landrente gebracht heeft, waarbij uitgegaan rd van het denkbeeld, dat de Vorst de beheerer en eigenaar van allen grond was, terwijl voor n onderdaan een schamel bouw-, of bewerkingsht overschoot. Inderdaad Raffles in de Vorstenden rondneuzende met een beminnelijke luchttigheid, trof aldaar inderdaad het verminkte t-grondenrecht en kwam tot de allerongelukste conclusie, dat dit voor geheel Java dus ook zwaar zou wezen: Java was één groote pachteve.

Dan zag Baud, van wien zijn reisrapport een vend monument voor ons zal zijn, de zaak toch heel anders: het is doodjammer, dat Van den sch zoo'n invloed heeft gehad in Den Haag, ardoor het inzicht van Elout en van Baud totaal or ging, anders zou de rekenmachine, die Van n Bosch in werking stelde en tot resultaat het p verfoeilijke cultuurstelsel bracht uit onzen st weggebleven zijn en was Java niet geworden n tegenstelling van een wanhopige bevolking aan eene zijde en van tot caricaturen vervormde ropeesche en Inlandsche ambtenaren aan de dere zijde.

Hoe gelukkig, dat de tijden van een Van den sch, die, hoewel te goeder trouw, zonder dat t Nederlandsche volk er maar eenige Ahnung n had, Java aan den rand van den ondergang acht, voorbij zijn.

Prof. Gonggrijp heeft in zijn schets dat nog eens der uiteengezet; het is een les geweest voor ons, bekend stonden en staan als de fine fleur van loniseerende mogendheden, die een Fransen van Putte naar voren bracht en die ons op het pad r uiteindelijke bezinning geleid heeft.

Van toen af ging het bergopwaarts, niet langer het Javaansche volk voor ons, maar wij waren ar om geheel den Oost te brengen tot een hooger n, dat althans ons geweten bevrediging moet geven. Stellig is niet alles, wat wij na de zestiger jaren deden, onberispelijk, waren de feilen nog vele, doch de ingeslagen weg is goed afgebakend en wanneer gezond verstand blijft inwerken door de openbare meening van Nederland op de bestuurders van Indië dan zal de overdrijving, die zich hier en daar mocht opgedoemd hebben, van zelf verdwijnen.

Er is veel verblijdends neer te schrijven: de belastingdruk is aanmerkelijk gedaald; de landrente is thans op een gezonde basis ingesteld, het hoofdgeld verdwenen, heerendiensten op Java afgeschaft, de niet-inheemschen zijn verrijkt met een behoorlijke portie in het meebetalen aan het belastingstelsel, de inkomsten van den kleinen man uit de groote cultures stijgen, de daadwerkelijke medewerking van de bevolking aan het voorzien van de wereldmarkt van tropische voortbrengselen stijgt met het jaar.

Niet langer is de buffel van den Javaan zoek, Multatuli kan gerust zijn, en zijn sawah, behoorlijk geïrrigeerd door machtige werken door Nederlandsche handen opgezet en uitgevoerd, zal zijn honderdvoudige vruchten brengen, mits voldaan worde aan dien eenen eisch, dat Indië's wetgevende machten zich niet uit het lood laten slaan door elementen, die geen verantwoording dragen en, daartoe geroepen, ook deze niet zouden kunnen dragen.

Het werkje van Prof. Gonggrijp zal den lezer, na de vele diep weemoedige bladzijden doorgelezen te hebben, een blijmoedig slot brengen, te beginnen vanaf de afbraak van het cultuurstelsel (hoofdstuk V).

Moge de lezer, na deze vluchtige opmerkingen, er toe besluiten de econ. geschiedenis van onzen Oost te gaan lezen, het zal hem die zelfkennis brengen, zoo noodig voor ons, Nederlanders, die zoo'n grootsche opdracht in tropisch Nederland aan het volvoeren zijn.

Het communisme in Nederl.-Indië.

Een artikel uit de Moskousche Prawda.

—o—

De Prawda bevat een artikel, geteekend Kiai Samin, over „de terreur van het Nederlandsche imperialisme in Indonesië", waarvan het *Vaderland* het navolgende overzicht geeft. De schrijver begint met te constateeren dat in den tijd tusschen het vijfde en zesde wereldcongres van de komintern in Ned. Oost-Indië gebeurtenissen zijn voorgevallen, welke niet alleen voor de verdere ontwikkeling van de nationalistische bevrijdingsbeweging in het land zelf, maar ook van een gezichtspunt van internationale politiek uit belangrijk waren, omdat in dien tijd de communistische partij erin geslaagd is de leiding te verkrijgen van de nationalistische bevrijdingsbeweging en van het proletariaat den aanvoerder te maken in den strijd, welke tegen het Nederlandsche imperialisme gevoerd wordt.

De invloed van de nationalistische organisaties, schrijft hij, is sterk geslonken na 1923, na de algemeene spoorwegstaking op Java, welke de communisten leidden, en na den opstand op Java in November 1926 en op West-Sumatra in 1927, aan het hoofd waarvan ook de communisten stonden. In die periode was de eens zoo populaire nationaal-Indische partij, gezien de sterke vermindering van haar ledental, verzwakt. De massale organisatie Sarekat Islam, eens zoo machtig geweest en in de periode van haar bloei ongeveer twee millioen leden geteld hebbend, verloor in die jaren verreweg de meerderheid van haar aanhangers en leed een slepend bestaan. De arbeidersmassa, ten gevolge van de werkloosheid revolutionnair geworden, de boeren en kleine handeldrijvenden in de steden, ontevreden over de economische crisis, waardoor zij geruïneerd werden, en over de onbarmhartige belastingpolitiek van de regeering, keerden zich van de Sarekat Islam af en traden toe tot de communistische partij. De arbeiders begonnen hun vakvereenigingen te versterken of nieuw op te richten, de geruïneerde handeldrijvenden en boeren vereenigden zich in de revolutionnaire Sarekat Rajat, die onder de ideologische leiding van de communisten stond. Ook de leiding van de vakvereenigingen in alle belangrijke takken van industrie was in handen van communisten.

De schrijver stelt het dan zoo voor, dat zoolang communistische partij en Sarekat Islam om de leiding streden, de regeering de eerste eenige bewegingsvrijheid liet, maar van houding veranderde toen

zij den snellen groei van den invloed dier partij bemerkte en allengs van „onbeteekenende chicanes" overging tot „onbarmhartige, gruwelijke maatregelen". In den laatsten tijd, vervolgt hij na een uitvoerige schildering van de maatregelen, welke de regeering na de wanordelijkheden op Java en Sumatra genomen heeft, zijn er teekenen, dat de regeering zich op een dergelijke wijze tracht te ontdoen van de linksche nationalisten, waarbij hij als voorbeeld de interneering van dr. Mangoenkoesoemo op Banda noemt.

De verhoudingen in Indonesië, schrijft hij dan, en in het bijzonder op Java, worden met den dag scherper. De voornaamste politieke organisaties weigeren samen te werken met de regeering in de zoogenaamde vertegenwoordigende lichamen. De oppositie is zooveel mogelijk gesplitst en de verbanning van eenige nationalistische leiders schijnt bijna onvermijdelijk. Het Nederlandsche imperialisme kan nu niet heerschen, zonder zijn toevlucht te nemen tot de afschuwelijkste terreur. De breede massa en eerlijke leiders van de nationalistische strooming hebben nu begrepen, dat de regeering wel beloften kan doen, maar geenszins er naar streeft ze te vervullen. Dit dwingt hen hun oppositie tegenover de regeering te verscherpen en deze oppositie kan nu zeer schadelijk voor de regeering worden, nu de breede massa revolutionnair gestemd is.

Nu is het noodzakelijk, aldus het slot van het artikel, alle krachten in te spannen voor de organisatie en mobilisatie van de breede massa. In de huidige omstandigheden is de bevrijding van de kameraden, smachtend in gevangenissen en ballingschap, slechts mogelijk in geval dat een consequentie revolutionnaire strijd begonnen zal worden tegen het Nederlandsche imperialisme in Indonesië.

Van Week tot Week.

Dinsdag 14 tot Maandag 20 Augustus.

Ned.-Indië op de a.s. Jaarbeurs te Utrecht. De Koloniale Afdeeling op de van 4 tot en met 13 September te Utrecht te houden XIXe Nederlandsche Jaarbeurs, zal voor een groot deel gewijd zijn aan het verkeer, meer in het bijzonder aan de telegrafische en telefonische radio-verbinding met Nederlandsch-Indië. Verschillende toestellen zullen in werking te zien zijn.

Op den openingsdag der Jaarbeurs zullen van de Jaarbeurs af eenige autoriteiten een kruisgesprek met Nederlandsch-Indië voeren. Het eerste kruisgesprek zal plaats hebben tusschen den burgemeester van de Jaarbeursstad Utrecht en den burgemeester der Jaarbeursstad Bandoeng.

Het ligt voorts in de bedoeling op een aantal werkdagen Aneta-persnieuws op te vangen van Bandoeng en dit door den luidspreker in de koloniale afdeeling te verspreiden.

D. J. A. Vrijdag †. Te Bussum is, op den leeftijd van 63 jaar, overleden de heer D. J. A. Vrijdag, oud-inspecteur bij het Boschwezen in Ned. Oost-Indië.

Aardschok te Menado. Menado, 13 Aug. (Aneta). [1]) Gisterenmiddag om 4 uur is hier een vrij zware aardschok gevoeld, die ruim een minuut duurde en ging in de richting Oost-West.

Communistische propaganda op Sum. Oostkust. Semarang, 15 Aug. (Aneta). De Locomotief meldt, dat er weer nieuwe communistische propaganda op Sumatra's Oostkust te constateeren valt, en dat deze in intensiteit toeneemt. Het blad wijst er op, dat zich onder de voor Sumatra bestemde contractanten op Java oud-leerlingen van M.U.L.O.-scholen bevinden, en voorts allerlei intellectueelen, die goed Hollandsch kunnen lezen en schrijven. Het blad wijst verder op de steeds talrijker wordende politieke bijeenkomsten op de verschillende ondernemingen, waarbij dikwijls mandoers en kranis een groote rol spelen. Soms wordt er des nachts vergaderd o.a. over de rechten der koelies. Zelfs wordt er geld ingezameld, terwijl in enkele gevallen getracht werd revolvers naar de ondernemingen te smokkelen. Het blad noemt Kasiran als centrum van de agitatie en noemt voorts de ondernemingen Babiroengoeloe en Dolokmerangir. Ook zijn er reizend[e] propagandisten, namelijk enkele inlandsch[e] agenten der Singer-naaimachine-maatschappij waaromtrent gebleken is, dat zij communis[t]en zijn.

1) De tekst der Aneta-telegrammen is ontleend aan de „Nwe Rott. Ct.".

Vondst van Hindoe-oudheden op Sumatra. Palembang, 15 Aug. (Aneta). De directeur der gemeentewerken alhier, ir. Mariouw, ontdekt[e] bij werkzaamheden aan den Boekit Besar-we[g] diverse oude beelden, die waarschijnlijk af[]komstig zijn uit het oude rijk Sriwidjaja. Me[n] vond een geschonden steenen vrouwenbeeld e[n] een steen met letterteekens, vermoedelijk i[n] het sanskriet, en voorts een hoofd van ee[n] bronzen Boeddhabeeld, dat vijf kilogram zwa[ar] is en vrijwel onbeschadigd. De resident hee[ft] den Oudheidkundigen Dienst van de vondste[n] op de hoogte gesteld.

Met pensioen. Solo, 16 Aug. (Aneta). Luitenant-kolonel IJssel de Schepper zal met ingang va[n] 3 October a.s. met verlof gaan en in Novembe[r] a.s. den dienst verlaten.

L. Wijnberg †. Te Bussum is overleden, 60 jaar oud de heer L. Wijnberg, oud-hoofdmachinist de[r] Kon. Paketvaart-Maatschappij.

De vliegtochten Nederland-Indië. Bandoeng, 1[.] Augustus (Aneta). Medegedeeld wordt, dat d[e] vier vliegtochten Nederland—Indië als zoo[]danig zijn berekend, dat alle de reis in dertie[n] dagen volbracht zullen hebben. Ze zullen de[n] elfden dag Medan bereiken, den twaalfden da[g] Palembang, den dertienden Batavia en vervolgens Bandoeng.

Bevloeiingswerk bij Poerwakarta. Weltevreden, 1[.] Augustus (Aneta). Aan het einde van dez[e] maand zal een aanvang worden gemaakt me[t] een groot bevloeiingswerk nabij Poerwakarta dat een deel vormt van een groot irrigatiepla[n] in het Krawangsche. De kosten van het wer[k] bedragen *f* 358.000.—.

De Moluksche zeetuin. Volgens een artikel in he[t] *Vaderland* van Za. 18 Aug. (Avondbl. A) komt de heer Soumikil, wiens Moluksch[e] zeetuin op de Ita te Arnhem terecht zoozeer d[e] bewondering der bezoekers heeft opgewekt met zijn verzameling naar Den Haag, waar dez[e] zal worden tentoongesteld in den Dierentuin de opening heeft plaats den 31en Augustus.

J. B. A. Ehrlicher †. Batavia, 20 Aug. (Aneta). D[e] agent van de Kon. Paketvaart Maatschappij t[e] Tandjong Priok, de heer J. B. A. Ehrlicher, i[s] aan typhus overleden.

Mgr. A. G. Vreede. De tot bisschop van de Vrij Katholieke Kerk in Ned.-Indië benoemde Mgr A. G. Vreede vertrekt dezer dagen met de J. P. Coen naar Indië, teneinde ook zijne ambtelijk[e] werkzaamheden, als Hoofd van het Kantoo[r] van Arbeid te Weltevreden, te hervatten.

Congres van het Java-Instituut. Djokjakarta, 1[.] Aug. (Aneta). Het eerstvolgende congres va[n] het Java-Instituut zal voor een groot deel ge[]wijd zijn aan de Inlandsche nijverheid. Ver[]schillende prae-adviezen zullen over dit onder[]werp worden uitgebracht. In verband daar[]mede wordt overwogen een enquête in te stel[]len in de belangrijkste centra van inheemsch[e] industrie, zooals in de Vorstenlanden, Tasik[]malaja, Pekalongan. De enquête zal zeer waar[]schijnlijk worden gevoerd onder leiding va[n] Gouverneur Jasper.

Het tweede onderwerp, waarmede het con[]gres zich zal bezig houden, betreft de oprich[]ting der Oostersch-litteraire faculteit.

Prof. Mr. A. S. Oppenheim. Bandoeng, 17 Aug. (Aneta). Het A.I.D. de Preangerbode meldt dat prof. mr. A. S. Oppenheim, hoofdvertegen[]woordiger der Bataafsche Petroleum Mij. en lid van den Volksraad, in December a.s. voor zakelijke aangelegenheden naar Holland zal vertrekken.

Ernstige brand met noodlottige gevolgen. Bij een hevigen brand te Doesoen Marga Loeboek[]batang in de afd. Ogan en Komeringoeloe zijn vijf woonhuizen afgebrand. De schade bedraagt 14 mille. Zestien personen werden gewond door neerstortende balken. Twee slachtoffers zijn overleden.

J. Th. Jarman †. Aan boord van het s.s. Christiaan Huygens, waarop hij repatrieerde, is overleden de assistent-resident bij het Binnenl. Bestuur de heer J. Th. Jarman, in den ouderdom van 49 jaren. Zijne begrafenis heeft plaats te 's-Gravenhage.

Kunst, Kunstnijverh. en Huisvlijt.

Twee Museum-verslagen.

In dank ontvingen wij onlangs, zoowel het verslag van het *Museum voor Land- en Volkenkunde en van het maritiem Museum „Prins Hendrik"* te Rotterdam, als dat van de *Koninklijke Vereeniging „Koloniaal Instituut"* te Amsterdam, beide over 1927, waarvan wij de lezing warm kunnen aanbevelen aan allen, die belangstellen, niet alleen in ons nationaal museum-wezen, maar tevens in onze koloniale aangelegenheden.

Het Rotterdamsche verslag, dat in vergelijking met het lijvig Amsterdamsche boekdeel, een nietige brochure lijkt, is er echter in zijn soort niet minder belangrijk om en bovendien met een zestal fraaie foto-afdrukken verlucht, die de aantrekkelijkheid er van verhoogen. Wij h[illegible]en meermalen den lezers van ons „Koloniaal Weekblad" aangeraden liefst herhaalde bezoeken te brengen aan het zoo smaakvol en overzichtelijk ingerichte gemeentelijk Museum op de Willemskade te Rotterdam, dat buitengewone schatten bevat, ook op het gebied der Indonesische volkskunst. Het spijt ons zeer te moeten lezen, dat het bezoekcijfer in de laatste jaren belangrijk achteruitgaande is en nemen daarom gaarne hier, als algemeene opwekking, de woorden over van den directeur, de heer *Van Nouhuys:*

„Noch ten opzichte van het volkenkundig museum, noch ten opzichte van het scheepvaart-museum liggen de verhoudingen thans nog zoo eenvoudig, als een tiental jaren geleden. Om ons tot het allervoornaamste en eenvoudigste in dit opzicht te bepalen, behoeven we hier slechts te herinneren aan het gaandeweg gereed komen van het museum van het Koninklijk Koloniaal Instituut te Amsterdam en de stichting van het Nederlandsch Historisch Scheepvaart Museum aldaar, in zijn ontplooiing langs weloverwogen en stevig gefundeerde baan. Wij kunnen slechts hopen, dat de opgetogenheid van Rotterdammers over deze beide musea geen beletsel moge zijn ook de behoeften der eigen gelijk-geaarde kinderen te gedenken."

Moge de aantrekkelijkheid van het nieuwe een groote factor zijn bij het zooveel drukker bezoek aan het Amsterdamsche Museum, een feit is ook, dat rijke praal veelal de menigte lokt.

Laatstgenoemd verslag — het zeventiende van het „Koloniaal Instituut" — begint met de zinsnede:

„Het afgeloopen kalenderjaar is feitelijk het eerste geweest, waarin de Vereeniging, gehuisvest in het nieuwe gebouw, de haar ter beschikking staande middelen ten volle tot ontwikkeling kon gaan brengen. En ook het eerste, waarin, dank zij de verbetering, die haar financieele toestand heeft ondergaan, met eenige gerustheid een blik in de toekomst kon worden geslagen."

En omtrent het bezoek lezen wij:

„Het museum werd gedurende het verslagjaar bezocht door 61.397 personen; vanaf de opening op 18 October 1926 heeft het aantal bezoekers bedragen 80.897 personen, w.o. 6.128 leerlingen van lagere en M.U.L.O.-scholen en 3.607 leerlingen van inrichtingen van middelbaar- en hooger onderwijs en andere inrichtingen van onderwijs."

Een eenigszins vreemden indruk maakt op ons de daaraan toegevoegde opmerking:

„Niet onvermeld mag hierbij blijven, dat bij sommige geleiders van leerlingen der lagere scholen ten onrechte den indruk schijnt te zijn gevestigd, dat vanwege de Koninklijke Vereeniging Koloniaal Instituut geregeld gezorgd kan worden voor deskundige toelichting aan en toezicht op de onder de hoede dier geleiders staande leerlingen. Dientengevolge krijgen verscheidene van die bezoeken in de oogen der leerlingen meer het karakter van een gelegenheid tot vermaak, dan van een leerrijk uitstapje."

Dit doet denken aan de zwermende troepen kinderen op de *Ita.*

Ook de vermeerdering der verzamelingen nam te Amsterdam gestadig toe.

Volgens het jaarverslag van 1924 bestond de ethnographische verzameling toen uit ongeveer 30.000 voorwerpen. In de jaren 1924—26 werden daaraan toegevoegd ± 1800 voorwerpen, terwijl deze vermeerdering in 1927 bedroeg ± 2400 voorwerpen. Met groote dankbaarheid maakt de directeur, Prof. *J. C. van Eerde,* hiervan melding: „omdat blijkt hoezeer thans de lust is ontwaakt voorwerpen aan de collectie toe te voegen, opdat zij aan de wetenschap en de kennis van onze overzeesche gebieden worden dienstbaar gemaakt."

De uitstalling van de expositieverzameling in het museum werd voortgezet op den tweeden omgang. Dit geschiedde naar de beginselen en op de wijze als reeds werd beschreven in het verslag van het vorige jaar, zoodat bereikt werd — aldus verslaggever: „dat de uniforme tentoonstelling van het beschavingsbezit van al de volken van Nederlandsch-Indië de eenheid van ons overzeesch gebied duidelijk demonstreert."

Verder wordt o.m. vermeld:

Door de indeeling van de ethnische groepen en de wijze van uitstalling werd bereikt, dat van iedere bevolkingsgroep de eigen sfeer tot uiting komt: van Borneo de bamboe-, hout- en hertshoorn-bewerking met zijn artistiek ornament van gestyleerde naga-koppen en spiralen. Van Celebes het kleurige houtsnijwerk en kralenwerk der Sadang-Toradja's, de merkwaardige koffo-weefsels van Noord- en de rijk gekleurde vlechtwerken van Zuid-Celebes. Van de Timor-groep de ongeëvenaard fraaie doeken met hun rijk gevarieerde ikat-patronen. Van de Molukken de met zachte tinten beschilderde boombastkleeding en de van goudgele orchideeënbast vervaardigde vlechtwerken. En tenslotte van Nieuw-Guinee de primitieve ruwe boombastkleeding en het wilde en barbaarsche uiterlijk van dansmaskers, voorouderbeelden en opschik."

Onder bijlage VI: „Aanwinsten op ethnografisch en anthropologisch gebied van de Afdeeling Volkenkunde", viel ons o.a. op — ook in verband met een recente publicatie van *Prof. J. A. Loebèr* over blaasroeren:

„Een blaasroer van hard, zwart hout, *zonder* lansijzer en mik, en aan het achtereinde omlegd met een flauw conischen, zwart hoornen ring, zooals ook vóóraan een ring aanwezig blijkt te zijn geweest, het roer tevens omlegd met een breeden en een smallen band van hertevel en nog zes platgevlochten rotanringen, terwijl het goed gecentreerde kanaal een diameter heeft van 13 m.M.

„Het voorwerp werd door Schenker indertijd verkregen van den Postcommies te Goenoeng Sitoli (Noord-Nias), als vandaar afkomstig en zulks, terwijl nergens gewag is gemaakt van het voorkomen nu of voorheen van blaasroeren op Nias en de andere eilanden ten Westen van Soematra."

In het Rotterdamsch verslag trok bizonder onze aandacht de fotografische reproductie van een gedeelte eener (slendang?) *„Batik Djambi"*, waarover vermeld wordt:

„Geen voldoende klaarheid kon nog verkregen worden omtrent de vrij veelvuldig voorkomende gebatikte doeken van veelal klein formaat; over een groot deel van Sumatra schijnen deze doeken bij de bevolking algemeen bekend te staan onder den naam van *„batik Djambi"*. Het museum bezit sedert 1885 een dergelijk doek. De daarop betrekking hebbende, twijfelachtige bescheiden van dien tijd laten de keus tusschen Angkola (Tapanoeli) en Pajakoemboeh, als plaats van herkomst. Het verkrijgen van volkomen zekerheid op dergelijke punten: waar en door wien zulke doeken worden vervaardigd en of c.q. de techniek daar als autochthoon mag worden beschouwd, althans met de oudste of zeer oude cultuur aantoonbaar samenhangt, is nog niet zoo heel eenvoudig. Het gebruiken van bedenkelijke vondsten, laat staan van tastbare onjuistheden, als basis van zeer wel mogelijke hypothesen, doet aan de ethnografie, als wetenschap, groote schade.

„Daar het kan bijdragen tot het vinden eener juiste oplossing van de vraag: welke plaats de z.g. „batik Djambi" in het algemeen batikprobleem van den Indischen Archipel inneemt, wordt een gedeelte van het zwart-witte doek uit de Rotterdamsche verzameling hier afgebeeld (pl. I). Het is al van eenig belang uit de afbeelding te ontwaren, dat specifiek Voorindische opvatting hier niet op den voorgrond staat; de naaldenrand oorspronkelijk wel geïnspireerd door de natuurlijke franje van het weefsel, komt nu zoowel op Java, als in Voor-Indië voor."

Zooals de lezers dezer rubriek van ons Weekblad zich zullen herinneren, zijn ook hier onlangs eenige foto's weergegeven van z.g. „batik Djambi", mede naar aanleiding van een artikel van den heer *B. M. Goslings,* conservator aan het „Koloniaal Instituut", in het tijdschrift „Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw", betreffende de aanwinst, No. 9 van dat museum, geschenk van den heer *Tassilo Adam* n.l.:

„een dubbelzijdig gebatikte, fijn katoenen slendang in een fraai patroon, zoowel Palembangsch als Javaansch beïnvloed, en op bijzondere wijze fraai gekleurd, welke in 1921 aan schenker gebleken is in de doesoen Tengah, tegenover de hoofdplaats Djambi, vervaardigd is geworden, alwaar hij een werkplaats aantrof, waarin vrouwen uit de eigen bevolking het batikken beoefenden."

Te oordeelen naar de foto in het Rotterdamsche jaarverslag — wij hadden nog geen gelegenheid het origineel te zien — is er weinig overeenkomst tusschen deze batik en de in „Het Koloniaal Weekblad" en in „Nederl.-Indië Oud en Nieuw" gereproduceerde.

Zoo ziet men, dat deze beide Museum-verslagen aanleiding kunnen geven tot zeer nuttige, vergelijkende studiën, mede in verband met „Boeatan" en „Het Koloniaal Weekblad". In beide Musea zijn ook zeldzaam mooie voorwerpen, uit Boeatan afkomstig, zooals o.a. de heer *Joh. F. Snelleman,* oud-directeur van het Rotterdamsche museum, naar aanleiding van het 25-jarig bestaan van „Boeatan" in ons Weekblad memoreerde. [1])

Onder de nieuwe aanwinsten van Amsterdam lezen wij b.v. onder No. 4:

„Twee fraaie, messingen helmen voor een Javaanschen wajang-wongspeler, de eene in den vorm van een ronde, hooge vorstenkroon *(tòpong),* met opzij twee opengewerkte, vleugelvormige deelen, die achteraan aaneengesoldeerd zijn, de andere bestaande uit een rijk geornamenteerd, van voren rond dakvormig en op de verticale doorsnede ongeveer driehoekig vóórstuk, met naar achteren gekromd bovendeel, en een de zijden omgevend achterstuk met een groot, hoog, naar voren gekruld deel, als het *soepit-oerang*-kapsel van een prinsenfiguur uit de *wajang.*"

Hoe dikwijls hebben wij, en velen met ons, deze kunststukken in de toonkamers, Heulstraat 19, Den Haag bewonderend in handen gehad. Nu zijn zij achter slot en grendel — wel is waar in een rijke glazen kast, maar toch als iets schijnbaar doods — *in dienst van de wetenschap,* opgeborgen.

In afwachting van de „prins", die de ziel er van tot nieuw leven wekken zal?

---

[1]) Op dit artikel hopen wij later nog terug te komen. — Red.

Persoverzicht uit de Ind. Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Ned.-Indië en de Congo.

Het moge gedeeltelijk juist zijn, dat de ondernemers in *Ned.-Indië* een zekeren invloed op den gang van zaken uitoefenen, daartegenover staat dat — zelfs wanneer Indië exploitatie-object mocht zijn van *het kapitaal* — het kapitaal op zijn beurt exploitatie-object is van Indië. De Indische maatschappij drijft voor een zeer groot gedeelte op en profiteert van de baten, die uit de werkzaamheid der ondernemingen worden verkregen. Ook in dat opzicht kan Indië internationaal voor den dag komen. In „Het Vaderland" werden eenige zeer onverkwikkelijke toestanden in den Belgischen *Congo* aan het licht gebracht. De Brusselsche correspondent gaf weer, wat door den rapporteur van de Koloniale Commissie uit de Kamer, een Belgisch afgevaardigde, is bekend gemaakt. Diens rapport werd een acte van beschuldiging, die groote opschudding heeft gewekt. Bij de besprekingen in de koloniale commissie werd dan ook scherpe critiek uitgeoefend; belangrijke hoofdlijnen als de politiek tegenover de Inheemschen, de geste van het grootkapitaal enz. werden te berde gebracht. Zelfs wanneer men de conclusies van het rapport met een korreltje zout neemt, blijft er genoeg over om zich te verbazen en zich vooral daarover te verbazen — en daar wil *De Sum. Post* (20/7) maar op neer komen — dat *zooveel Hollanders trachten het eigen koloniale beleid en beheer,* het liefst in het buiten-

ARNHEM EN OMSTREKEN

KOOPT BIJ VOORKEUR BIJ ONDERSTAANDE ADRESSEN — DENKT OOK OM DE OUDE STA[AT]

Hotel-Café-Rest. DE WATERBERG
(OPENLUCHTMUSEUM) 5606
Iederen Zondag Thé Dansante
SCHELMSCHEWEG 17 :: TELEF. 2030.
ARNHEM - EINDPUNT LIJN 5 - J. B. PRIMUS

De beroemde ***„Vaderland"-Rijwielen***
ALLEEN VERKRIJGBAAR BIJ ADR. BAX, ARNHEM;
ROUS EN MEEUWENOORD, BANDOENG;
SUMATRA STORES, MEDAN 5590
MEN VRAGE PRIJS EN INLICHTINGEN! MEN VRAGE PRIJS EN INLICHTINGEN!

Mrs. M. ORMOND
82 Rijnstraat - ARNHEM - Telefoon 2152
Ladies' Tailoring and Dressmaking
Altijd in voorraad de nieuwste modellen
Middag- en Avond-Japonnen, Costumes, Mantels, etc.
MATIGE PRIJZEN 5596

HOTEL BELLEVUE (Nieuw)
ARNHEM :: TELEFOON 1281
Gelegen over het Park ZIJPENDAAL en Sonsbeek (TENTOONSTELLING). Kamers met volledig Pension Restaurant van 5-7 uur.
5557 CONSTANT MEIJER.

BOULEVARD-GARAGE
PRINSESSESTRAAT
TELEFOON 1939 - ARNHEM
LUXE VERHUUR
EERSTE KLAS WAGENS
Vert. OVERLAND-WHIPPET en WILLYS-KNIGHT Automobielen
Reparatie aan alle merken
STALLING - OLIE - BENZINE - BANDEN

MELKINRICHTING
„MELBO"
KAREL VAN GELDERSTR. - TEL. 1088 - ARNHEM

Piano's - Vleugels - Autopiano's - Harmoniums
ook gebouwd voor de Tropen - Vraagt Offerte
G. A. J. VAN KALMTHOUT
BISSCHOP HAMERSTRAAT 3 - TELEF. 1562
NIJMEGEN 5439

ELECTRO-RADIO
HOMMELSCHEWEG 181-183 :: ARNHEM
Aanleg en Onderhoud van ELECTRISCHE INSTALLATIES, RADIO-TOESTELLEN en ONDERDEELEN :: Tel. 1231

PLATTE GOUDEN HEERENHORLOGES
Uiterst fijne DAMES POLSHORLOGES
REISHORLOGES 5587
De naam **ALPINA** waarborgt U kwaliteit
F. G. HAAS & Zn. - Horlogemakers
BAKKERSTRAAT 42 - TEL. 1511 - ARNHEM

—FOTO— ARTIKELEN **capi**

N. KRAMER · KL. OORD 2 · ARNHEM

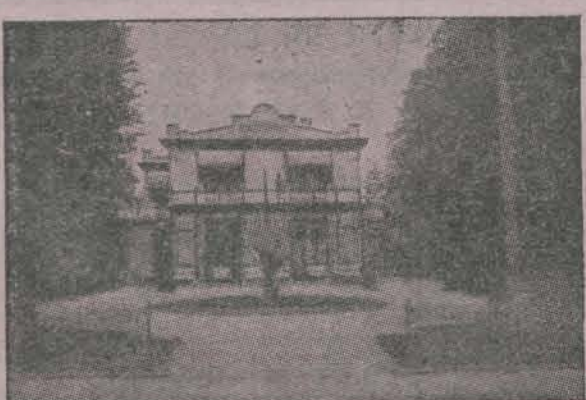
RADEMAKERS
BAKKERSTRAAT 61 b-c - Tel. 2631 - ARNHEM
Speciaal Huis voor Fijne Heerenkleeding
— tegen zeer laag gestelde prijzen —
Leveranciers van verschillende Indische families in en om Arnhem. — Steeds een keur van de beste Engelsche stoffen. — Coupeursbezoek op aanvraag. 55..

Voorschriften van H.H. Oogartsen
worden door mij billijk en zeer accuraat uitgevoerd, met goeden pasvorm
H. W. MIDDELBEEK, Opticiën
HOMMELSCHEWEG 6 - TEL. 1370 - ARNHEM

HUISHOUDELIJKE ARTIKELEN
JOHAN WILLEMS
ARNHEM 5613
Magazijnen: Spijkerlaan 46, Telefoon 865.
„De Sphinx", Hommelstr. 38-40, Tel. 1136.
Steenstraat 66 A-B - Telefoon 362.
„De Porselein Winkel", Kortestraat 17-18, Telefoon 1286.
Het goede adres in Arnhem voor alles op 't gebied van Huishoudelijke Artikelen
Wij verzenden naar Oost- en West-Indië onder garantie.
Aanbevolen adres voor Oost en West.
Vele tevredenheidsbetuigingen van Indische families.

J. VAN WOERDEN
ROGGESTR. 42 - Int. Tel. 367 - ARNHEM
SPECIAAL ADRES voor PRIMA ROOMBOTER en Fijne HOLLANDSCHE KAASSOORTEN zoowel jong, belegen als oud - En gros - En detail

FIRMA WAGNER
RUND-, KALFS- EN VARKENSSLAGERIJ
SPECIALITEIT FIJNE VLEESCHWAREN
ARNHEM 5637
JANSSTRAAT 31 :: TELEF. 476

PENSION „EIKENHORST"
ZOMER- EN WINTERVERBLIJF
24 zit- en slaapkamers (vele met veranda en balkon), 30 bedden; badkamer en groote lommerrijke tuin. Telefoon Arnhem 2009, OOSTERBEEK.
5661 M. P. S. KETTING.

F. HOLLAAR - ARNHEM
SCHOENFABRIEK:
SPECIALITEIT MAATWERK
Gaarne nemen wij maten in ons archief op voor families, welke naar Indië vertrekken; groote ervaring op dit gebied. 5586
SCHOENWINKEL:
„Betere" binnen- en buitenlandsche merken
CHAUSSURES BALLY, K. BOOTS & SHOES
VOETVERZORGING:
Dr. SCHOLL's Foot Service
Rijnstraat 34 - Groote Oord - Varkenstraat

RIETEN MEUBELEN

H. F. SCHMIDT
BAKKERSTRAAT 24
ARNHEM :: TEL. 1538
TEEKENINGEN OP AANVRAAG
VELE INDISCHE DANKBETUIGINGEN

A. M. SMIT & ZN.
Heerenhoeden - Modes
BAKKERSTR. 53 - ARNHEM
IN HET CENTR. DER STAD. GEEN FILIALEN

H.H. Secretarissen der afdeelingen worden er nogmaals beleefdelijk aan herinnerd, dat in de verschillende rubrieken van het K.W. steeds namen voorkomen van personen, die in aanmerking komen om voor het lidmaatschap der Vereeniging te worden aangezocht.

land, *in discrediet te brengen,* terwijl ze dikwijls niet eens de moeite nemen, toestanden elders te bestudeeren en aldus tot een gevoel voor de juiste verhoudingen te geraken. In eigen nationaal belang doet men goed critische aanvallen te pareeren door gerechtvaardigde verwijzing naar andere gebieden, wanneer het koloniale beheer in algemeenen zin ter sprake wordt gebracht.

Wij vestigen de aandacht op de *Deli Crt.* (18/7 „De Poenale Sanctie", *Dr. Rutgers*) en *De Loc.* (12/7, blz. 7 „Javaansche contractanten uit N.-Caledonië; blz. 36 „De Poenale Sanctie", het stelsel kan in 's Lands belang voorloopig niet gemist worden; 7/7, blz. 37 „Over Indië en China", *Sir Chouson Chow*).

De Heer E. Helfferich over Ned. Indië.

Aneta had een persgesprek met den heer *E. Helfferich* over Ned.-Indië (*De Loc.* 13/7, blz. 19 en 36). De heer Helfferich verbleef bijna 30 jaren in de tropen; als econoom is hij wellicht nog méér bekend dan als directeur van het Straits en Sunda Syndikat.

Niet door de luchtige kleeding van de Europeesche vrouw heeft *het Europeesch prestige in het Oosten* geleden, maar door de blootstelling van den Europeeschen man, wien positie en eigenschappen ontbreken, welke hem vroeger in de oogen van den Inlander groot hebben doen schijnen. De Europeesche man is, tengevolge van de veranderde verhoudingen, niet langer aangewezen op eigen initiatief, eigen inzicht, eigen daadkracht. Hij is niet langer baas, hij is zetbaas geworden. De heer H. zet dit als volgt uiteen: De grootkapitalistische ontwikkeling heeft het Europeesch element in Ned.-Indië sterk doen toenemen, maar tegelijkertijd heeft ze, zooals dit in haar wezen ligt, door mechaniseering en schematiseering, door haar onvolprezen organisatie den Europeaan individueel omlaag gedrukt. Men heeft slechts den Deli-administrateur van heden, wien de kleinste verrichtingen van bovenaf worden gedecreteerd, te vergelijken met zijn in vrijheid opgegroeide voorgangers uit den romantischen tijd! Het van Europa uitgaand streven om zoowel de behandeling van als ook de décisie in de economische kwesties naar Europa te verleggen, ondermijnt de autoriteit van den Europeaan in het Oosten. Men laat den last op zijn schouders, maar ontneemt hem de waardigheid. Waar moeten daar „Verantwortungsfreudigkeit", doelbewustheid en besluitkracht vandaan komen? Dat het anders kan zijn, heeft de groote oorlog ons geleerd, toen Ned.-Indië geheel op zichzelf stond en alle besluiten hier moesten worden genomen. De moderne ondernemers-organisaties als Beniso, Ondernemersraad, Kina Bureau, Vereenigde Java Suiker Producenten en andere, die alle buiten Ned.-Indië zetelen, dragen veel er toe bij, de persoonlijkheid van den Europeaan in Indië te verzwakken, het stelsel der zetbazen te versterken en het economisch-geestelijk leven in Indië te verlagen. Om slechts een voorbeeld te noemen: is 't niet typeerend dat in tegenstelling met de Britsche productiegebieden, alwaar de rubbercrisis aanleiding tot uitvoerige gedachtenwisseling door planters- en handelsvereenigingen ter plaatse heeft gegeven, in N.-I. geen enkele bespreking der belangrijke kwestie heeft plaats gevonden? Waarvoor ook? Men moet zulks aan de organisaties ginds in Europa overlaten, niettegenstaande de oplossing van het rubber-vraagstuk eerder op het gebied der practische landbouwkunde in Indië ligt dan op het gebied der theorie en der financieele acrobatie in Europa.

Het vraagstuk is — volgens het *Bat. Nwsbl.* (14/7) — niet voor de eerste maal gesteld, al werd het zelden zoo helder en scherp geformuleerd. *De politieke zijde* verleent er een ernstig karakter aan. Terwijl toch, in welk tempo dan ook, *het staatkundig zwaartepunt* zich van Holland naar Indië verplaatst, verschuift *het economisch overwicht* stellig en zeker naar Nederland. Dat hier iets wringen gaat, is duidelijk. Nog scherper accentueert zich dit, nu het alle verhoudingen vertroebelend vraagstuk der z.g. Inlandsche meerderheid bovendien heeft moeten leiden tot sterken aandrang, algemeene politiek-economische aangelegenheden (de „*imperiale zaken*") principieel in Nederland te doen beslissen...... een pis aller, waaraan niet te ontkomen valt nu de mondigheid der bevolking voor de regeling van eigen zaken werd vooropgesteld.

Wij verwijzen naar *De Loc.* (11/7, blz. 36 „E. Helfferich"), de *Java-Bode* (13/7 „Helfferich's afscheidswoord"), de *Deli Crt.* (20/7 „Quo vadis Batave?" *Soemirat*) en het *Bat. Nwsbl.* (12/7 „Voorlichting").

Celebes.

Villanus vervolgt in het *Soer. Hbl.* (7 t/m. 13/7) zijne brieven over *Celebes.*

Het werk in de Buitengewesten, met zijn wisselvallige verplaatsingen over afstanden van een heel werelddeel, schept een heel anderen toestand voor den *ambtenaar B.B.* dan een post op Java. Wie voor koloniaal werk voelt, zoeke dat in de Buitengewesten. De bestuursambtenaar, van den controleur af — of misschien bovenal de controleur —, is daar een kleine, onafhankelijke koning. Er zijn zelfs ook groote koningen bij, die als verlichte despoten heerschen over gebieden, welke heel veel grooter zijn dan Nederland. Overal vinden de handen *opbouwend werk* te doen. Met de vlijt der mieren ziet men *wegen* aanleggen, dat hoofdwerk der kolonisatie. Over zijn heele uitgestrektheid ziet men Celebes overdekt met menschen, die, in den vorm van *heerendienst,* hun gebied openen voor het verkeer. De bestuursambtenaar is altijd onderweg. Op Bali en in Zuid-Celebes wordt van den controleur geëischt, dat hij ten minste tien nachten per maand in den kampong onder het volk doorbrengt. In Noord-Celebes, in het Toradjagebied, zijn zekere tournées niet binnen de drie weken te maken. Tot de meest afgelegen woonplaatsen in het gebergte dringt de controleur of gezaghebber, in zijn betrekkelijk korte heerschappij over zijn onderafdeeling, allicht eenmaal door. Hij komt *met de menschen in contact,* leert hen sawahs aanleggen, verbiedt een al te ergerlijk of schadelijk misbruik, deelt de elementairste geneesmiddelen uit en zaait met wegen en ruiterpaden om zich heen. De geest is frisch, de bedoelingen zijn goed en de ambtenaar in het binnenland voelt zich mensch tusschen menschen. Er is veel liefde voor het werk, veel trots — te recht of ten onrechte — over bereikte resultaten, een streven voorwaarts dat soms mistast, maar dat altijd te waardeeren is. In de Buitengewesten politiseert de ambtenaar niet, ten minste niet in de practijk. Hij voelt de bevolking in den regel niet als zijn vijand. Hij verwacht geen sembah, maar heel vaak kan hij op een beleefden of soms zelfs amicalen groet rekenen van den man langs den weg. Onstuimig werken van de controleurs, onder leiding van afdeelingshoofden en gewestelijke hoofden, die hun ondergeschikten bij de herinnering aan hun eigen controleurstijd konden benijden, dit was het kenmerk van hetgeen *Villanus* in het uitgestrekte, nieuwe kolonisatiegebied, dat hij nu juist bezocht had, herhaaldelijk heeft kunnen waarnemen. De geest van het corps deed er alles toe en politieke theorieën heel weinig.

De heerendienst, daarover zijn wel allen het eens, kan, al dan niet afgekocht, als bijzondere belasting voor de opening van vele gewesten nog niet worden gemist. De voordeelen komen in ieder geval voor een zeer belangrijk deel het volk zelf ten goede. Vreemde ondernemers worden er in den regel nog niet toegelaten, tenzij als handelaars. De bevolking maakt onmiddellijk een druk gebruik van het automobielverkeer, zoodra dit mogelijk wordt, en maakt, zoodra het land toegankelijker is geworden, betere prijzen voor haar producten.

De Golf van Tomini wordt beheerscht door den *cocospalm.* Dichtgedrongen staan deze boomen op de kleine eilanden en langs de kust. Snel breidt de bevolking zich uit. Oena Oena, een van de voornaamste en rijkste eilanden, dat tegenwoordig verschillende *millionnairs* huisvesting verleent, was een halve eeuw geleden nog onbewoond. Nu regeert er de jonge, intelligenten en vooruitstrevende *radja Palege* over een bevolking, die voor het hoofdeilandje reeds op 8000 zielen geschat wordt.

Voorts schrijft het *Soer. Hbl.* over „Wegen op Celebes" (10/7, 2de bl.) en „Een zonderling boek" van Dr. P. Wirz over Nieuw-Guinea (10/7, 3de bl.), het *Bat. Nwsbl.* over „Stervend volk op Enggano" (14/7, 5de bl.) en „De Krakatau en zijn jongste uitbarsting" (17/7, 3de bl.), de *Java-Bode* over „Nieuw Nederland" (12/7) en „Het contact met Europeanen op de Andaman-eilanden" (14/7), *De Loc.* over *„Digoel"* (5, 9 en 12/7, *Dr. R. Broersma).*

Van reclasseering.

Het *Soer. Hbl.* (7/7, 3de bl. Z.) vraagt: Passen wegzending met oneervol ontslag (dus *het definitieve pensioensverlies*) voor hen die niet in handen komen van den rechter, naast *reclasseeringswerk* in één goed ambtelijk systeem? Dergelijke vragen rijzen bij vele ambtenaren in Indië, en dan worden enkele zeer ongelukkige gevallen van reclasseering gevoeld als eene ergerlijke bevoorrechting. Personen, die niet gerechtelijk vervolgd worden, doch van wie de Regeering meent dat zij „oneervol" uit 's Lands dienst moeten worden ontslagen, verliezen door een administratieven maatregel alle rechten (goeddeels rechten waarvoor zij zwaar hebben betaald) op pensioen. Ook het „Bat. Nwsbl." (2/7 „Het oneervol ontslag") wees op het onbillijke van de straf. Niet alleen voor den ambtenaar draagt de straf een buitengewoon ernstig karakter, doch ook zijn gezin wordt voor het leven op de wellicht meest gevoelige wijze getroffen. De particuliere werkgever wordt tegen onredelijke handelingen beschermd door de wet en kan zijne rechten doen gelden door een beroep op den onpartijdigen rechter, den ambtenaar staat echter die weg niet open.

Er was of is te Semarang een particuliere reclasseeringsorganisatie, welke zeer goed werk deed. Men maakt nu echter, althans op bepaald niveau, eene staatsorganisatie; er komen op Java nog drie inspecteurs bij, met hun ondergeschikt personeel. Ten slotte zal dan toch een groot deel van het eigenlijke werk door particulieren moeten worden gedaan, zooals reeds te Soerabaja en te Batavia geschiedt. Onder de gevangenen vindt men slechts een zeer gering aantal personen, die werkelijk verdienen te worden geholpen en bij wie van die hulp practische resultaten mogen worden verwacht. Dit geringe aantal — meent Z. — is zeer wel te benaderen en te helpen zonder eene kostbare staatsorganisatie, zonder anthropologie, biologie, sociologie, psychologie en paedagogie. Men gaat thans het reclasseeringswerk van *middel* tot *doel* maken, en dit zal er toe leiden dat men dit werk gaat forceeren. Men zal hulp verleenen aan personen die dit niet of niet voldoende verdienen, waardoor teleurstellingen zullen voorkomen.

Schade door roem.

Ned.-Indië geniet in het buitenland zuiver wetenschappelijke waardeering, en daarmee moet men gelukkig zijn, doch er is ook eene waardeering, welke zich demonstreert in pogingen om zich van de practische resultaten van Hollands wetenschappelijken arbeid in deze gewesten meester te maken, ten faveure van den groot-landbouw elders. Men weet dat *onze proefstations* (vooral dat van *Avros*) bij hunne proeven met *rubberzaad* uitstekende resultaten bereiken. Maar het is geen opwekkend idee, dat bijv. een nieuwe mooie zaadlijn van rubber een paar jaar later ergens in de Straits, of in Afrika, staat uitgeplant. Zoo gaat het met vele onzer mooiste cultuurresultaten. Alle nieuwe vindingen op het gebied der landbouwproducten vallen buiten de octrooiwet en blijven dus onbeschermd. Hoewel wij herhaaldelijk van het buitenland hebben geprofiteerd, is dit van veel geringeren omvang dan de wijze waarop het buitenland

Van onze Adverteerders

den Ned.-Indischen wetenschappelijken arbeid benut. Eigenlijk experimenteeren wij goeddeels voor anderen — constateert het *Soer. Hbl.* (12/7, 3de bl. Z.) —. Men ziet dit vooral bij de *suikerindustrie.* Nauwelijks had de faam van het riet 2878 *P.O.J.* zich eenigszins verbreid, of het buitenland maakte er zich van meester. Men spreekt daar van onze *P.O.J.*-soorten alsof dit Proefstation eigenlijk eene wereldinstelling is, terwijl het toch eene scherp afgebakende taak heeft, speciaal voor de suikerindustrie op Java. Maar overal ter wereld plant men riet van dit Proefstation, o.a. op Formosa, Cuba, Egypte, Australië en in de Ver. Staten aan de Golf van Mexico. Voortdurend vertoeven ook in dit Proefstation buitenlandsche geleerden, en ieder krijgt er, dank zij de liberale Hollandsche opvattingen, alle hulp en medewerking. Dit wordt langzamerhand gevaarlijk. *Is er geene mogelijkheid van zekere bescherming*? Naar Z. meent is alleen de uitvoer van *tabakszaad* uit Deli verboden. Dit heeft niet kunnen beletten dat in Noord-Amerika (Florida bijv.) aanplantingen van Deli-tabak zijn aangelegd, waarmee zeer ernstig is geëxperimenteerd. Suikerriet zou, bij een uitvoerverbod, niet zoo gemakkelijk zijn weg te voeren.

Aandacht verdienen: het *Soer. Hbl.* (9 en 10/7 „De suikerpositie"), de *Deli Crt.* (21/7 „De geboorte van rubberbestratingen"), de *Java-Bode* (6/7 „Rubbermoeilijkheden"), het *Bat. Nwsbl.* (14/7 „Zuid-Sumatra") en *De Loc.* (5/7, blz. 12 „De Regeering en de Java-suikerindustrie").

II. UIT DE INHEEMSCHE EN MALEISCH-CHINEESCHE PERS.

De P. S. I. en de Regeeringsmededeeling.

In de *Fadjar Asia*, het pan-Islamietische, pan-Aziatische en nationalistische orgaan der P. S. I., geeft de heer Tjokroaminoto een beschouwing over de in Mei verschenen „Mededeelingen der Regeering omtrent onderwerpen van algemeen belang", onder het hoofd: „Leidt het betrekken van den godsdienst in de politiek naar Boven-Digoel?" De schrijver begint met te constateeren dat 6 pagina's dezer mededeelingen gewijd zijn aan de P. S. I. Hij wil en kan in zijn kort bestek niet zijn meening zeggen over het inzicht der Regeering betreffende zijn vereeniging en wil dit ook niet bestrijden. Hij „laat de meening van de Regeering voor wat die is". Wat hij van belang acht is slechts de laatste alinea van genoemd overzicht en wel omdat het inzicht der Regeering een zekere tegenstrijdigheid aantoont tusschen de groote Islamietische vereenigingen in Indië. Van nog meer belang is dit omdat de Regeering als het ware een spreektrompet is voor de meeningen welke conservatieve godsdienstleeraars ten opzichte der Indonesische beweging er op na houden, in het bizonder ten aanzien van de wereldsche politiek, welke de P. S. I. in haar Islamietische beweging betrekt, neen, als een middel bezigt.

Daarop haalt schrijver een passage aan over de P. S. I. in 1928, waarin de Regeering verklaart dat de nieuwe plotselinge opleving in de P. S. I.-politiek in het algemeen weinig fortuinlijk verloopt en dat men er niet in is geslaagd aan de propaganda de gewenschte uitbreiding te geven en het contakt met de afdeelingen levendig te houden. Voorts, dat ook van de zijde der conservatieve wetgeleerden en orthodoxe kiahi's deze vrijzinnige politieke vereeniging (de P. S. I.) ernstige tegenwerking ondervindt. Deze elementen — zoo staat er verder in genoemde Mededeelingen — houden zich overtuigd dat insleepen van den godsdienst in de profane politiek in dit aardsch bestaan leidt naar den Boven-Digoel en in het hiernamaals naar de Hel.

In verband hiermede stelt schrijver de vraag of de Regeering met een dusdanige mededeeling inderdaad den geest en de overtuiging weergeeft van de genoemde conservatieve godsdienstleeraars enz., dan wel of zij aan bedoelde geestelijken een wenk wenscht te geven dat het betrekken van den godsdienst in de Indonesische, wereldsche politiek een fataal gevolg zal hebben.

Daarna somt schrijver een aantal afdeelingen der P. S. I. op die een groot aantal, voor het grootste deel getrouwe, leden hebben. Indien de mededeeling der Regeering inderdaad hun meening in overtuiging weergeeft, dan zegt hij tot de conservatieve kiahi's slechts dat hij hun dwaling ten zeerste bejammert en zoo niet, dan zal hij Allah daarvoor dank zeggen.

De benoeming van den heer Tideman tot Gouverneur van de Oostkust.

Naar aanleiding van de stemmen die in de Europeesche bladen zijn opgegaan over het bericht omtrent de benoeming van den heer J. Tideman tot Gouverneur van de Oostkust van Sumatra, merkt de liberale *Bintang Timoer* van 14 Juni op dat die bladen slechts denken aan de belangen der groote maatschappijen, en niet ook aan die van het volk, zooals in de bedoeling der Regeering heeft gelegen. De Regeering weet het immers ook wel dat de heer Tideman iemand is die niet zoo gelust is, maar bekend staat als aanhanger van een moderne koloniale politiek, die niet eenzijdig is, maar zich gedraagt als het model van den hoogstaanden Europeaan. Bedenk, zegt schrijver, dat in dat land van goud de macht der kapitalisten zeer groot is en dat een niet-standvastig Gouverneur dus gemakkelijk zou geraken onder den invloed van die kapitalisten. Ten bewijze hiervan wijst het blad dan op de benoeming van wijlen den oud-Gouverneur van der Plas tot secretaris van de „Goodyear Company" in Amerika, op die van verscheidene Assistent-Residenten tot hoofdadministrateur van ondernemingen enz. enz. Hieruit kan men zien wat een B. B.-ambtenaar daar in die streken beteekent. De benoeming van den heer Tideman zou dus een proclamatie zijn voor diens ondergeschikte ambtenaren in de Oostkust, om zich stipt te houden aan het behartigen van het algemeen belang, dus evengoed van dat van de bevolking als van dat van de kapitalisten.

De jeugdvereenigingen.

In het nationalistische blad *Darmo Kondo* te Solo schrijft iemand van de gelijk paddestoelen uit den grond opgekomen jeugdvereenigingen, die alle naar een onafhankelijk Indonesië streven. Het wordt als een groot geluk beschouwd dat bij de jeugd het nationaliteitsgevoel is ontwaakt, omdat de jeugd de draagster is van de toekomst van land en volk. In verband hiermede brengt schrijver in herinnering de woorden van mr. dr. Soepomo betreffende de beteekenis van de jeugd voor de toekomst van een volk.

In den regel wordt de jeugdbeweging gesteund door de ouderen, die verouderde gewoonten en opvattingen aan den dijk zetten en zich niet afkeerig toonen van het goede gedeelte van de Westersche begrippen. In het Solosche is het echter anders gesteld, daar is het aantal conservatieven nog legio. Voor de natie is deze Solosche toestand fnuikend. Dit maakt schrijver duidelijk door mededeeling van den ontwikkelingsloop van China, Japan e.a. landen.

Dan keurt hij de nog vigeerende gewoonte van gedwongen huwelijken ten eenenmale af en spoort de conservatie ouders aan om daarmede te breken.

Er is echter een lichtpunt te bespeuren, omdat er een moderne richting bij de opvoeding der meisjes valt te constateeren. De jeugd van beiderlei kunne moet gezamenlijk vooruit gaan, doch de grens der welvoegelijkheid mag niet worden overschreden.

Misplaatste kritiek dient te worden genegeerd en de conservatieve ouders mogen niet te gauw kritiek op de jeugd leveren, die slechts naar verhevenheid streeft.

Het vertrouwen.

In het liberale Mal.-Chineesche dagblad *Radio* te Padang verklaart een schrijver dat reeds herhaaldelijk de oorzaken van het verloren gaan van het vertrouwen der bevolking in de Regeering zijn aangegeven, waarvan de voornaamste volgens hem wel is het optreden der blanken, die het goede voorbeeld moesten geven, doch te veel doordrongen zijn van hun heerscherswaan en zich tegenover de bevolking ongepast gedragen.

Er bestaat groot verschil tusschen eerbied, ontstaan uit toegenegenheid of uit vrees en hiermede houdt verband de meer of mindere toenadering. Het is, naar schrijvers meening, verder niet de Regeering, doch meer het blanke ras en niet uitsluitend de Nederlander, die aanstoot geeft, doch in de oogen der massa maakt dit geen onderscheid. Ook hekelt schrijver de houding die ambtenaren, vooral in veraf gelegen streken, vaak tegen de bevolking aannemen en die het vertrouwen daarvan fnuikt. Dat men tegen dergelijk optreden geen bezwaren inbrengt bij de bevoegde autoriteiten, komt slechts omdat men vreest dat men dan persoonlijk gezocht zal worden.

Oost- en West-Ind. Literat.-Overzic

De Indische Gids.

Inhoud der Aug.-afl. Het jubeljaar van „
tan" 1903—1928, door J. A. Loebèr Jr. — 't O
wijs in Indië gedurende den Compagniestijd.
G. B. J. van Heuven (slot). — Radio-praatje
Indië, door Johan Koning. — Vernietiging
Dorpsbesluiten in Nederlandsch-Indië, (1922-1
door Mr. L. van Raalten (aanvulling van h
1922 onder dezen titel verschenen acad. proe
van Raden Mr. Gondokoesoemo). — De Regee
commissies in Ned.-Indië, door L. J. van Dijk
vulling van vroeger in de Ind. Gids verschene
gaven). — Varia. (Verblijf voor den oud-Indi
militair te Nijmegen. — Een Poso'sch Hoofd
coreerd. — Het „Mobilisatiekruis"). — Revu
brochures en van tijdschr. en dagbladartikele
Koloniale literatuur. — Wetenschap, kun
industrie.

Koloniale Studiën.

No. 3 van den 12en jaarg. (Juni '28) bev
volgende bijdragen: Een keerpunt in de adat
politiek. Toekomstbeschouwingen, door Mr.
Haar Bzn. — Een korte analyse van China's
lijkheden, door J. van der Gracht. — Coc
industrie in Ned. Oost-Indië, door A. Jansen
man. — De Bestuurshervorming, door Mr.
van Werkum. — Inlandsche rechterlijke a
naren, door Mr. C. C. van Helsdingen. — E
ning van hoogere Inlandsche verbanden, do
B. J. Haga. — Het Civiel Weduwen- en W
fonds, door H. E. Wolff von Wülfing en Ir.
J. Hart. — Boekbespreking.

Tropisch Nederland.

Inhoud van No. 7 (27 Juli). Marind Anim
geri Papoea (met ill.). — Vijf dagen op Bali
M. E. Reitsma (met ill.). — De onrust in Ind
hare oorzaken. De Westkust van Sumatra VI.
Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis. — Makassa
landen, door J. Servaas (vervolg).

Id. No. 8 (10 Aug.). De Hindoegod Wisjnoe
ill.). — De Saramacca-polder, een geslaagde p
eener landkolonisatie in Suriname, door Dr. H
Capelle (met afb.). — Makassaarsche landen.
J. Servaas (2e vervolg). — De onrust in Ind
hare oorzaken. De Westkust van Sumatra VII,
Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis.

Mededeelingen over het Luchtverkeer in en naar Ned.-Indië.

Sedert in April 1927 het 4e Nr. verschee
Mededeelingen over het luchtverkeer in en
Ned.-Indië, uitgegeven door de vereeniging „C
Vliegtocht Nederland-Indië" is er op lucht
gebied zeer veel geschied en was er dus alle
voor genoemd Comité om een nieuw Nr. het
te doen zien. Het dezer dagen verschenen, va
langwekkende illustraties voorziene, 5e Nr.
van die voortschrijdende ontwikkeling een
kend getuigenis af. Onze plaatsruimte laat
niet toe een beredeneerd overzicht van den in
dezer publicatie te geven, weshalve volstaan
met het noemen der titels van de bijdragen w
dit Nr. is samengesteld; n.l. Van April 1927 to
1928, door H. W. S. — Het luchtverkeer in he
Instituut van Ingenieurs (Rede van generaal
ders: negen jaren luchtverkeer en Rede van d
A. Plesman: Het luchtverkeer in en naar I
— De vlucht van de „Postduif" Holland—In
28 dagen, door G. A. Koppen. — Beknopt ove
van de passagiersvlucht van Amsterdam
Batavia en terug tusschen 15 Juni en 23 Juni
— Plan voor een vliegtocht Nederland—West-I
opgemaakt door den luit.-vlieger J. van Onlan
— Langs den Gordel van Smaragd, door den
vlieger E. T. Kengen.

Onze Aarde.

Het Aug.-Nr. van dit nieuwe maand
schenkt wederom veel aandacht aan de Indi
De hr. J. L. Lamster wijdt eene korte beschr
aan de poesaka's van het landschap Korintj
matra), verduidelijkt door een gekleurde pl
De hr. Th. v. d. Paardt schrijft over de zeeva
van Gili (ten zuid-oosten van Madoera), eve
met illustraties en een kaartje ter oriënteeri
Verder eene beschouwing van den hr. C. H. de
over de Nederlandsche Antillen, met vele in
sante afbeeldingen.

Missie- en Zendingsperiodieken.

Het Missiewerk. Aug. '28. Javaansche
ziek en het aanpassingssysteem, door J. Awick
— Indië's oudste Christenheid. De St. Tho
Christenen van Malabar, door Fr. M. Theccan
Het klein-seminarie van de Kleine Soenda-eilan
te Sika (Flores), door F. Cornelissen.

Zendingstijdschrift De Opwek
Juni '28. Oost-Java-Zending 1828—1928, doo
Wiegers. — Het werk van de jeugdcommissie
den Zendingsbond, door C. L. van Doorn.

ternationale Zendingsraad. — Een opleving in de K. Missie, door S. A. v. H. — Zendingswerk on- Inheemsche vrouwen en meisjes, door N. A. C. lemaker de Bruïne.

De Katholieke Missiën. Aug. 28. De aklanden en Art. 177 van de Indische Staats- eling, door P. fr. Valentius. — Hoe Nai Maromak aarde en de eerste menschen schiep (legende van res), door P. Pessers.

De Zendingsbode. Juli '28. De ikatkunst Timor, door Ds. de Vreede. — Schetsen van pan (Timor), door P. Middelkoop (slot).

Oedaya.

nhoud der Aug.-afl. Titelplaat: Een woud op de stkust van Borneo bij vloed. — Het Javaansche k en het rassenprobleem in Indonesië, door Noto roto (slot). — De Aziaten in de Surinaamsche enleving, door J. Rellum (met afb.). — De illing der Indische Rechtsschool (met portretten enkele oud-leerlingen). — Doel en streven van N. I. V. J. O. Rede, uitgesproken te Leiden door Th. J. Feldbrugge. — Koepasan dari Encyklo- die Melajoe, oleh Adi Negoro (samboengan). — kaankondigingen.

Algemeen Landbouwweekbl. voor Ned. Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van 13en jaarg. No. 1 Juli). Kapok, de Asschepoester onzer cultures, r W. A. Schrauwen. — Landbouw in Palem- g, door Ir. A. H. J. Kroon (vervolg; zie ook 2). — Klein landbouw. De snoei, door W. H. Jong. Pluimvee. — Kinderarbeid in Indië. Moei- e toepassing van overheidsmaatregelen. — De nomische beteekenis van den oliepalm. — Het nterscongres te Bandoeng (vervolg; zie ook 2).

d. No. 2 (7 Juli). Werkwijze voor het verwerken palmolievruchten. — De beteekenis van mosa voor de Deli Tabakculturen. — Klein dbouw. Wenken voor pluimveehouders, door A. Schrauwen. — Iets over den landbouw op de stkust van Malakka. — De biologische betrek- gen aan het Deliproefstation. — De wereldpro- ctie van thee.

De Indische Mercuur.

No. 32 (8 Aug.). Ons „goed recht" in de rubber, r C. T. H. Hierneiss (slot). — Economisch over- t van Ned.-Indië, de Straits Settlements, enz. volg en slot van het aan het verslag over 1927 Ned. Handel Mij. ontleend overzicht). — Kul- berichten. — Kleine mededeelingen. — Finan- le berichten en verslagen, zoomede de overige elijksche rubrieken. De afd. Handelsmuseum het Kol. Instituut geeft literatuur over vezel- fen — plantenziekten — rubbervraagstukken. No. 33 (15 Aug.). Verbreiding van den aanplant suikerriet, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — plantverband van thee, door C. M. Hamaker. — economische toestand van Ned.-Indië. — Kul- berichten, enz. — De afd. Handelsmuseum v. h. l. Instituut vermeldt literatuur over oliën, vetten wassen.

De Indische Culturen.

Uit den inhoud van No. 14 (16 Juli). De Kali- nto-werken. (Ook van belang voor onze cultu- n). Met afbeeldingen. — Abnormaliteiten bij den pperboom, door W. N. Sands (met ill.) — Aan- keningen over Sclerotium Rolfsii Sacc in Malaya, r A. Thompson. — De physiologische rol van de fie, door Dr. C. J. J. van Hall. — Over moderne blemen op het gebied van rubberaanplant in t-Azië, door Dr. E. A. Hauser. — Het aanbren- n van steen-wallen als middel tegen schade door le varkens, door S. S. Salimat. — Plantaardige eesmiddelen tegen lepra.

Locale Belangen.

Het Nr. van 1 Juli bevat o.m.: Schoolartsen, door Z. van Dijck. — Hoe het verzoek om subsidie, r de Eugenetische Vereeniging in Ned.-Indië even locale raden ingediend, door dezen beant- rd is geworden, door J. C. van Schouwenburg. Nogmaals de belastingvoorstellen der Motor- keerscommissie, door Rückert. — Woekerbe- ding op de pasars, door D. K. — Uit den Volks- d. — Decentraliana. — Terugtocht, door Rüc- t. (In dit artikel geeft de schr. zijne teleurstel- te kennen dat de Regeering voorshands niet eld is het burgemeestersambt te doen vervullen r inheemschen).

Orgaan der Ned. Ind. Officiersvereeniging.

Uit den inhoud van de Juni-afl. Het jubileum der gere Krijgsschool, door J. C. A. Bannink. — n Engelsch oordeel over ons (d.w.z. het Indische) er, door D. — Militarisme, pacifisme en ont- peningsidee, door Paideia. — Een legercomman- t in 1816 (nl. C. H. W. Anthing), door S. Kalff. Christoffel Lip en de slag bij Penefocy (Timor) 9, door F. T. — Militaire sociëteiten en mili- re tehuizen, door J. J. van der Bie. — Het eeuw- t der Kon. Militaire Academie, door J. C. A. nink. — Landingsterreinen in de Buitengewes- door C. C. Küpfer.

Indisch Militair Tijdschrift.

Hoofdzakelijke inhoud van jaarg. '28, No. 7. Verbindingsaangelegenheden, door K. — Eene tactische reglementen-studie betreffende het bataljon, door A. van de Water. — Noodrantsoenen voor mensch en dier, door A. J. B. — Gasmaskerbeproeving, door Van Kervel. — De beoefening van het luchtgevecht, door G. Giebel (slot). — Kabelbanen, door M. — Nadere beschouwingen omtrent het kadervraagstuk bij de Infanterie, door F. A. M. Harterink.

De Mijningenieur.

Inhoud van jaarg. '28, No. 7. Het Tengger-calderaprobleem, door Ir. M. E. Akkersdijk (met kaart). — Geologische waarnemingen in de Padangsche Bovenlanden (met schetskaartjes), door K. A. F. R. Musper. — De fossiele delta der Tjiwidej (met kaart en ill.), door Ir. F. T. Mesdag. — De wereldproductie van petroleum in het jaar 1927. — De olie-overeenkomsten in de Eerste Kamer.

De Tropische Natuur.

Juli '28. Het blaasjeskruid. Een biologische dwaling weerlegd, door Edw. Jacobson (met afb.). — Sponsen uit eenige plassen en meren in Oost-Java (met afb.), door Adriana G. Vorstman. — De „Christusvisch" (met afb.), door Dr. H. C. Delsman. — Trekkende dieren, door S. Leefmans.

De Indische Verlofganger.

Uit den inhoud van het 3 Aug.-Nr. Van 't oude Soerabaja, door S. Kalff (met ill.). — Medicamenten en hoe de Oost-Ind. Compagnie voor hare zieken zorgde, door C. Vis-Janssen van Raay. — Europeesche zoetwatervisch in de Indische wateren (met afb.).

Id. 10 Aug. Het geslacht Reynst, door S. Kalff. — De ziektegevallen op de Insulinde.

Id. 17 Aug. Iets over Blitar, door S. Kalff. — Iets over het eten van menschenvleesch, door A. Weruméus Buning. — Indische curiosa, door P. B. (koperen kendi's).

De Hollandsche Revue.

No. 14 van den 33sten jaargang van „De Hollandsche Revue", 14-daagsch tijdschrift voor Nederland en Koloniën, brengt wederom bij vele illustraties een groote verscheidenheid van lectuur. De aflevering opent met een belangwekkend artikel van den bekenden militairen publicist J. G. Boon, naar aanleiding van het werk der beide generaals Snijders en Dufour over de oorzaken van het uitbreken van den wereldoorlog, in welk artikel het standpunt der beide generaals op verschillende punten wordt aangevallen. Jhr. E. van Lidt de Jeude schrijft lezenswaardige bijzonderheden over het drama van den Belgischen millionnair Alfred Loewenstein. Dit artikel wordt door tal van foto's verlucht. In de rubriek „Wereldgeschiedenis" wordt verder de economische toestand in Rusland beschouwd. In de kunstrubriek worden belicht de vaak eigenaardige begrippen die het publiek heeft van „Tooneel", terwijl Mr. P. H. Ritter Jr. uitvoerig over Noto Soeroto en zijn werk schrijft. De „Revue der Tijdschriften" is ook ditmaal weer uitgebreid en geeft den lezer een inzicht in verschillende zaken van algemeen belang die thans aan de orde zijn. De damesrubriek brengt ditmaal verscheidene aardige nouveauté's voor de lezeressen. Voorts nog de gewone, goed verzorgde rubrieken.

* * *

Crimineele statistiek van Nederlandsch-Indië over het jaar 1926. Samengesteld bij het Hoofdkantoor van het Gevangeniswezen. (Strafgevangenis Pekalongan).

Kunstleven in Indië, door Wouter Hutschenruyter. (Vragen des Tijds. Aug.-Sept. '28).

Tropical agriculture in Malaya, Ceylon and Java, by the Right Hon. W. Ormsby-Gore (with ill). (United Empire. Aug. '28).

Tosari, door W. O. M. Met afb. (Eigen Haard, 4 Aug. '28).

De Indische tentoonstelling te Arnhem. Met afb. (Hollandsche Revue. 1928, bl. 553).

Dans en wajang, door J. Poortenaar. III. Wajang. (Buiten. 1928, bl. 257).

Padang en de Padangsche Bovenlanden, door C. K. Met afb. (Opgang. 8e jaarg. bl. 410).

Al pratende met Noto Soeroto, door G. H. 's-Gravesande. Met afb. (Gulden Winckel. 1928, bl. 165).

Een kind van Java, Leesboek voor school en huis door D. C. Visschers. Geïll. door R. Graafland. 2e Druk. ('s-Hertogenbosch, L. C. G. Malmberg).

De tante uit Indië, door Henri van Wermeskerken. (Amsterdam, L. J. Veen).

Melk-import in Ned.-Indië, door Dr. J. Stroomberg. (In- en Uitvoer. 13 Aug. '28.

Verslag van den President van de Javasche Bank en van den Raad van Commissarissen over het 100e boekjaar 1927-28. Uitgebracht in de Alg. Verg. van aandeelhouders op 11 Juli 1928. (Weltevreden, G. Kolff en Co.).

In het jongste Nr. van De Hollandsche Lelie wijdt, volgens het *Vaderl.*, de redactrice een artikel aan Mevr. G. van Beresteyn—Tromp, de ziel en de stuwkracht van Boeatan, dat dezer dagen zijn zilveren feest vierde.

Het Handelsmuseum van het Kon. Koloniaal Instituut, door V. d. M. (Handelsberichten, 16 Aug. 1928).

Suriname.

In de Nederlandsche pers heeft Suriname verschillende bijnamen: het „waterhoofd", doelende op het te veel aan ambtenaren, wat nog te bewijzen valt; „onze twaalfde provincie", een benaming, als wij ons wel herinneren, afkomstig van Mr. Dr. C. F. Schoch; „onze meest Nederlandsche kolonie", om de Nederlandsche gezindheid en de algemeene verspreiding van het Hollandsch; „het stiefkind", op zich zelf duidelijk: de stiefmoeder is dan natuurlijk Nederland.

Voor ons ligt nu het „Algemeen Handelsblad" van 6 Augustus, waarin een artikel „*De arme bloedverwant en de neefjes en nichtjes in Amsterdam en Den Haag*". Die arme bloedverwant is Suriname. Het beeld wordt een kolom lang aardig volgehouden en aan het eind zegt de schrijver:

„Ziedaar in een notedop, het Surinaamsche probleem, zooals het zich voordoet aan iemand, die met den ernstigen wil de zaak te leeren kennen, in Nederlandsch Guyana met ambtenaren en planters, financiers en anderen in verantwoordelijke posities heeft gesproken, hun oordeel tegen elkaar af heeft gewogen en getracht heeft, uit eigen aanschouwing een voorstelling te krijgen.

Hoe kan de arme bloedverwant zoo worden geholpen, dat hij geheel op eigen beenen staand, de oude schulden kan betalen, voor zoover noodig, en de plaats hernemen in de rij der familie waarvan hij zich deel gevoelt?"

Wij zijn zeer benieuwd hoe deze bezoeker dat *hoe* beantwoordt. Voor zooveel wij weten heeft hij dat nog niet gedaan.

* * *

Het „Algemeen Handelsblad" van 11 Augustus wijdt een hoofdartikel aan den voorgenomen vliegtocht naar West-Indië.

Het volgende uit dat artikel nemen wij hier over:

„Dat de zaak nationale beteekenis heeft, mogen wij intusschen wellicht nog wel met een enkel woord nader doen uitkomen.

Wat Curaçao betreft heeft een snelle verbinding zelfs direct practische beteekenis. De petroleumraffinaderij daar, de grootste ter wereld (in September hoopt men 20.000 ton olie per dag te kunnen verwerken) is bijna uitsluitend toegerust met uit Nederland betrokken machines en werktuigen. Daar zit reeds een vrij groot Nederlandsch personeel, daar zijn groote materieele Nederlandsche belangen in het spel. De raffinaderij moet, daar Curaçao tot nu toe niets van dien aard had, zijn eigen machines, werktuigen, gereedschappen repareeren. Als het straks, vlugger dan met de op zichzelf zeer goede scheepvaartverbinding mogelijk is — zelfs met de schepen van de Chili-lijn der Kon. Boot kost het toch nog altijd 14 dagen — een onderdeel of een gebroken instrument uit Nederland kan betrekken, is dat voor een bedrijf, waarin geweldige kapitalen zijn vastgelegd, een zaak van groot belang.

Voor Suriname kan men niet dadelijk wijzen op iets dergelijks. Maar, zooals ook reeds door generaal Snijders is aangestipt, voor de verkenning van dit land zal een vliegtuig ginds diensten van beteekenis kunnen bewijzen. Maanden en maanden duren de expedities, die het land in kaart brengen. Bijna een jaar heeft de jongste expeditie Stahel-Kremer gekost, de Corantijn-expeditie, waarbij luitenant Eilerts de Haan omkwam, ruim negen maanden. Hier kan een vliegtuig zeer groote diensten bewijzen, want van het binnenland van dit gebiedsdeel is nog maar al te weinig bekend. Goede waarneming uit de lucht kan complexen van bepaalde kostbare houtsoorten aan den dag brengen, die in het oerbosch heel moeilijk te vinden zijn, kan wellicht den weg wijzen naar vindplaatsen van edele metalen, waarvoor enkele aanwijzingen bestaan. De kaart van Suriname is voor een deel nog blank. Luchtfoto's kunnen er kleur en lijn in brengen.

Dat zijn nog alleen maar de practische mogelijkheden.

Daarnaast zijn er andere.

Het is voor ons en voor onze West een zaak van beteekenis, dat practische belangstelling voor dit gebied duidelijk blijkt. Wij hebben er onlangs reeds op gewezen, er zijn er, die ons daar zeer ongaarne zien en die meenen uit onze — ten deele schijnbare — inactiviteit argumenten te mogen afleiden

voor hun verlangen den staat van zaken in en bij de Caraïbische Zee te wijzigen.

Door een vliegtocht als die thans op het program staat verzwakken wij enkele dezer „argumenten", maar vooral maken wij het iets moeilijker dat deze beweringen ingang vinden bij een bevolking, die lang niet voldoende uit Nederland hoort en zich een zeer onvolkomen voorstelling maakt van de beteekenis, die een land als het onze voor de beschaving nog steeds heeft.

En in de practijk is een verbinding door de lucht ook allerminst — ondanks de scheepvaartverbinding — a priori gedoemd niet-rendabel te worden. Omdat een dergelijke vliegdienst ook voor de verbinding met Britsch en Fransch West-Indië groote diensten zou kunnen bewijzen. Onze scheepvaartlijnen trekken vele Engelsche passagiers en ook vrij veel vracht ondanks de scherpe concurrentie. Vracht ook uit Fransche havens voor Venezolaansche en Columbiaansche. En daar zijn dingen bij die, zonder dat de scheepvaartlijnen er schade van beteekenis door zouden lijden, wellicht een sneller vervoermiddel zouden kunnen gebruiken en waarvoor de hoogere vracht zou kunnen worden betaald. Parijsche snufjes doen daarginds opgeld en die zijn in den regel niet zwaar."

* * *

Een overzichtskaartje van de voor den vliegtocht te volgen route geeft „De Telegraaf" van 11 Augustus, tweede ochtendblad.

* * *

Wij ontvingen het derde nummer van „De Emancipatie Courant", 1 Juli 1928, uitgegeven door „Het Emancipatie-comité". Dit nummer onder redactie van A. L. Waaldijk.

Zooals onze lezers weten, stelt het comité zich ten doel, „naast de oprechte waardeering van- en medewerking met andere bevolkingsgroepen in Suriname, de eenheid en onderlinge waardeering in eigen groep, bij eigen rasgenooten (n.l. het negerras) te bevorderen."

Het blad bevat verscheidene lezenswaardige artikelen, ook in het Negerengelsch.

* * *

In „De Telegraaf" van 17 en 18 Augustus twee belangrijke artikelen van Prof. Dr. J. G. Sleeswijk, naar aanleiding van Prof. Flu's verslag van zijn wetenschappelijke reis naar Suriname. Op een vergissing in het tweede artikel moeten wij hier wijzen:

Suriname is wel een heele lap, maar het is niet viermaal zoo groot als Java. Wèl iets grooter. Het is ruim viermaal zoo groot als Nederland.

Dat het gevaar voor „tropenkoller" in Suriname grooter zou zijn dan in Oost-Indië betwijfelen wij.

* * *

Dat men in Suriname oud kan worden zagen wij bevestigd in de lijst van overledenen in „De Surinamer" van 5 Juli: op denzelfden dag — 24 Juni — stierven twee weduwen, een van 96 en een van 97 jaar.

* * *

Het jaarlijksche Zendingsfeest der Evangelische Broedergemeente zal dit jaar gevierd worden te Zeist op 25 en 26 September. Als sprekers treden op Ds. J. M. Lindeijer, Luth. predikant te Purmerend, die dit jaar als vlootpredikant de reis van de „Hertog Hendrik" naar West-Indië heeft medegemaakt, verder zendingsdirector ds. Rynders en zendeling Schütz.

* * *

Volgens de berichten in de dagbladen hebben de onlusten te Cayenne aan 6 menschen het leven gekost.

Curaçao.

St. Martin.

Aan particuliere berichten ontleenen wij, dat naar regen gesnakt wordt. 't Heele landschap lijkt een steppengebied. De regenbakken zijn bijna alle droog. Het ergste is de „country" er aan toe. Daar moeten de menschen vaak twee of drie uur loopen om uit kleine spleten in den rotsachtigen bodem, de zoogen. „crabholes", te kunnen vullen, soms na uren wachtens. Dicht bij het Fransche gedeelte op ons gebied is een wel, met watermos bedekt, die, schoongemaakt, wellicht goed water zou opleveren. Het wachten daartoe is op het gouvernement.

Met elke boot gaan de noodige menschen naar Curaçao, en zoo loopt het eiland langzaam leeg. De mannen nemen hun families mee of laten die nakomen.

Het Voorzitterschap van het Hof van Justitie.

Naar wij vernemen heeft Mr. Gorsira eervol ontslag gevraagd als voorzitter van het Hof van Justitie. Wij weten niet en kunnen in ons vacantieoord niet gemakkelijk naslaan, hoe lang de staat van dienst van den heer Gorsira is geweest, maar wij herinneren ons Publicatiebladen van heel wat jaren terug, onder den gouverneur De Jong van Beek en Donk, die hem als gouvernementssecretaris vermelden. De rechterlijke macht als loopbaan verkiezende boven een administratieve werd Mr. Gorsira lid, later voorzitter van het Hof, en nam hij ook eenige keeren het ambt van procureur-generaal waar. Alles op een wijze, die hem aanspraak doet maken op een stidium, dat ongetwijfeld „cum dignitate" zal genoten worden.

Omnium consensu is als zijn opvolger aangewezen het oudste lid van het Hof van Justitie, de heer Mr. De la Try Ellis. Man van buitengewone gaven, jurist van bijzondere scherpzinnigheid, heeft de heer Ellis, Curaçaoënaar van geboorte, zich doen kennen als een onafhankelijk magistraat van groote plichtsbetrachting, die weet wat hij wil, en in gepast zelfvertrouwen den weg gaat, dien hij zich heeft afgebakend. Evenals met tal van ambtgenooten der rechterlijke macht het geval is geweest — wij noemen den overleden procureur-generaal Mr. J. B. Gorsira en den vorigen voorzitter van 't Hof Mr. De Haseth Evertsz — maakt de heer Ellis deel uit van den Kolonialen Raad, waartoe hij door het vertrouwen van de Kroon op onderscheidene wijze geroepen werd: eerst als lid, buiten de voordracht om, en kort daarna als ondervoorzitter met voorbijgang van vele andere leden. Ook daar is hij op zijn plaats, in beide functies, en het leidt geen twijfel, of straks zal zijn benoeming tot voorzitter van het Hof van Justitie allerwege voldoening schenken.

Kerkelijke zaken.

Wij lezen in het persverslag der zittingen van de Hervormde Synode omtrent de Protestantsche kerken in West-Indië.

„Te Aruba ging het werk geregeld voort; er zijn 331 gemeenteleden, 20 catechisanten, 35 Zondagsschoolleerlingen. De Engelsche Protestanten laten zich nog niet inschrijven, al steunen zij wel de Protestantsche Kerk. De heer Van Essen is in 1927 na een verkort verlof, weer op zijn post teruggekeerd. Er is op Aruba nog geen pastorie gebouwd, die zeer noodig is.

Op Bonaire is de Protestantsche groep zeer klein in aantal en de voorganger M. Foppema is in 1927 naar Nederland teruggekeerd. De kerkeraad heeft echter besloten alles te doen om de gemeente in stand te houden. Vanwege het gouvernement werd toegezegd, dat de gelden voor de bezoldiging van een leeraar bij de Hervormde Gemeente op Bonaire voorshands op de begrooting zouden blijven, wat door de commissie verzocht was.

Bij de Vereenigde Protestantsche Gemeente van Curaçao is groote uitbreiding te constateeren, gevolg van de immigratie voor de olienijverheid van zeer vele Nederlanders, Surinamers, vreemdelingen met hunne families. Daar is werkzaam ds. J. van de Pol."

Hulde!

De procureur-generaal heeft de volgende bekendmaking gedaan:

„Ten einde de thans herhaaldelijk, op grond van het bepaalde bij artikel 6 juncto artikel 1 van de Verordening van 29 April 1905 (P. B. Nr. 4) voorkomende gevallen van uitzetting van voor de publieke rust of orde gevaarlijk te achten personen in den vervolge te voorkomen, zal met ingang van 1 Juli 1928, behoudens de thans te dier zake reeds bestaande vereischten, de maatregel worden genomen, dat *niemand* tot verblijf op Curaçao meer zal worden toegelaten, die niet voorzien is van een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven door de daartoe bevoegde autoriteit van de laatste woonplaats."

Errata!

„......terwijl de Curaçaosche eilanden dit jaar voor het eerst weder zichzelf bedruipen."

Mr. Fock in het gedenkboek „De Koningin-Moeder", 1928.

Geschiedkundige sprokkelingen.

Uit het ondertrouw- en trouwboek der Gereformeerde Kerk op Curaçao.

I.

„Na gedaane ondertrouw op 11de 7bre 1789 zijn den 13den desselven maands pro primo en vervolgens tot dreymal geproclameert

de WelEd.Gestr. heer Albert Kikkert, Capt. ter Zee in Dienst van H. Hooge Mogende Heeren Staaten General der Vereenigde Nederlanden, jongman, geb. op 't Eylant Texel

met

Mej. Anna Maria Cornelia van Uytrecht, jonge Dogter, geboren op Curaçao.

De getuigen zijn de hr. Casper Lodewijk van Uytrecht en Vrouw Gertruyda Maria Ellis, wed. van wijlen Ed. h. Cornelis Bergh.

Zijn in de stadt getrouwt van Mij. I. C. A. Quast V. D. M. Curaçao d. 27 7bre 1789",

Hieruit volgt, dat Kikkert in 1789 reeds op Curaçao was en niet eerst in 1795 daar kwam. Als geboorteplaats is Texel in plaats van Vlieland genoemd. De doopakte van den zoon Lammert, die 10 Mei 1825 stierf op 32-jarigen leeftijd, heb ik niet gevonden, wel een van een dochter Anna Maria, gedoopt 25 Febr. 1796. Zie *de W. I. gids* Mei 192[illegible], bladz. 8, noot 2.

Uit den Verren Vreemdz.

Irak—Hedzchas.

Het was geen gemakkelijke opdracht, die Sir Gilbert Clayton aanvaardde. Ibn Saoed heeft koning Hoessein uit den Hedzchas verdreven om zelf de troon in te nemen, en hij regeert met krachtige hand over het heilige land der Moslims. Buurstaat van Hedzchas is Irak, het Britsche mandaatgebied, waar Engeland Feisal tot vorst heeft gemaakt, Feisal, zoon van den door Ibn Saoed verdreven Hoessein, en die zich dus vijandig gestemd voelt te opzichte van het verdringer van zijn vader.

Engeland heeft Irak, het voormalige Mesopotamië, in korten tijd zoover gebracht, dat Feisal meent het mandaatschap te kunnen missen. Hij [illegible] hiertoe in Londen besprekingen komen houden; [illegible] heeft gepolst of Irak als zelfstandig lid in de Volkenbond zou kunnen worden opgenomen. Hoe wel deze pogingen nog niet geslaagd zijn, bleef [illegible] illusie hem als een niet ver verwijderde mogelijkheid voor den geest staan.

Intusschen kwamen er bij de grens der beide staten herhaaldelijk conflicten voor, die aan [illegible] vijandelijke gezindheid der vorsten herinnerden [illegible] ook op een minder vriendschappelijke verhouding der stammen wezen. Deze en andere moeilijkheden leidden tot overleg tusschen Londen en Djeddah. Men verwachtte goede resultaten, omdat eenerzijds Feisal het bewijs zou willen leveren, dat hij de vrede, de orde en de veiligheid kon verzekeren, terwijl er Ibn Saoed veel aan gelegen moest zijn den naburigen Arabischen staat gunstig ten o[illegible] zichte van het land van Mekka, Medina en Djeddah te stemmen.

Sir Gilbert Clayton werd met de leiding der onderhandelingen belast. Nadat deze reeds eenmaal onderbroken moesten worden, zijn zij nu op e[illegible] fiasco uitgeloopen.

De steen des aanstoots, waarop de besprekingen spaak zijn geloopen, is de Iraksche grensbewaking. Ibn Saoed eischt de verwijdering van de blokhuizen en herstel van het weiderecht voor zijn onderdanen in de grensstreek. Dezen eisch heeft de Engelsch-Iraksche delegatie van de hand gewezen m[illegible] het argument dat de bewaking broodnoodig is vo[illegible] het verhoeden van botsingen.

Voor 't overige was de regeering van Irak bereid tot vergaande concessies. Zoo wilde zij de souvereiniteit van Ibn Saoed over den Hedzchas erkennen, hetgeen ze tot dusver altijd had geweigerd, omdat zij zich op het standpunt stelde, dat de verdrijving van koning Hoessein (Feisal's vader) d[illegible] Hedzchas van zijn rechtmatigen heerscher had [illegible]roofd. Verder trok zij de in Mei gestelde eisch tot schadevergoeding voor de verloren menschelevens en de aangerichte schade bij de invallen der Wahabieten in het begin van dit jaar in, [illegible] zag af van de geëischte uitlevering van de [illegible]hamels.

In hoeverre het geschil over het zeer aanzienlijk vermogen van den verdreven koning Hoessein, h[illegible] welk Ibn Saoed verbeurd verklaard heeft en h[illegible] welk Feisal opeischt, tot de mislukking der onderhandelingen heeft meegewerkt, is niet bekend [illegible] worden. Vermoedelijk is men er niet aan toegekomen, toen de kwestie der politieposten een onoverkomelijk struikelblok bleek.

En nu is 't of men den adem ingehouden he[illegible] tijdens de besprekingen, en of men thans weer [illegible] kan breken. Immers dadelijk zijn weer berichten gekomen over grensincidenten, aanhouding van e[illegible] convooi, dooden, zending van beveiligende afdeelingen.

Een der strijdrumoerigheden, terwijl de vertegenwoordigers der mogendheden, die den 27en Augustus het Kellogg-pact mede zullen onderteekenen zich naar Parijs op weg begeven om den oorlog als middel van de staatkunde uit te bannen.

Mongolië—Barga.

Uit een anderen hoek van de wereld komt e[illegible] nieuw oorlogsbericht.

Sowjet-Mongolië heet zoo niet omdat het [illegible] deel van Sowjet-Rusland zou zijn, of zelfs omdat het in de Unie van Sowjetstaten zou opgaan. Mongolië heeft een eigen regeering, die een vriendschapsverdrag gesloten heeft met de Moskousche [illegible]

Barga is het Mantsjoerijesche gebied aan [illegible] Soengari, dat zich in 1912 losmaakte van China om zich aan te sluiten bij het gebied van den L[illegible] toektoe van Oerga, die zich reeds eerder van China had afgezonderd, en destijds op Ruslands sympathie rekende.

Na den val van het Tsarenrijk, deed China pogingen om zijn invloed in alle voormalige Mongoolsche gebieden te herwinnen, maar Moskou stelde zijn streven daartegen in, en in 1921 beheerschten de sowjettroepen den toestand in het gebied van Buiten-Mongolië zóó dat zij daar een nieuwe regeering instelden, die, hoewel in naam onafhankelijk, erg onder den invloed van Moskou is gebleven. Dit ook nadat in 1924 tusschen Rusland en China een verdrag gesloten was, waarbij Buiten-Mongolië als een deel van China erkend werd, en Rusland toezegde zijn troepen van daar terug te trekken. Barga, dat ten oosten van het Oerga-gebied gelegen is, had een zelfstandigen staat gevormd, en hieraan schijnt de regeering te Oerga nu een einde te willen maken. Zij heeft officieel den oorlog aan Barga verklaard.

Mongoolsche roode cavalerie, welke door Russen geoefend is, heeft de grens overschreden en de spoorbaan bezet, die een deel is van den grooten spoorweg van Europa, dwars door Azië, naar de Japansche en Chineesche zeeën.

Uit Moskou is de reden van bestaan van dit bericht tegengesproken, en zouden slechts eenige benden over de grens getrokken zijn. Toch ligt er wel waarschijnlijkheid in.

't Is geenszins onwaarschijnlijk dat deze oorlog een verdere strekking heeft, als zet van Moskou in de richting van Mantsjoerije, dat nu tooneel van het groote internationale China-strijdperk is.

De Britsch-Indische moeilijkheden.

In het Kol. Wkbl. van 2 Aug. maakten wij melding van de eigenaardige revolutionnaire actie in Bardoli in het N. van Britsch-Indië, die zich toen in het stadium van een hangend ultimatum bevond. De bedreiging schijnt bezworen, maar zuiver is de toestand nog niet. De regeering is met Vallabhai Patel en de andere leiders van de Satyagraha tot een schikking gekomen. Een onderzoek zal worden ingesteld om de waarde en de opbrengst der gronden te schatten, de terreinen, die in beslag genomen waren, ten gevolge van de weigering om belasting te betalen, zullen worden teruggegeven.

De juiste toedracht der zaak is uit dit korte bericht niet op te maken. Ligt er een voorloopig succes in opgesloten van de practijk der „civiele ongehoorzaamheid" (satyagraha), dan zal dit lijdelijk verzet slechts op een nieuwe gelegenheid wachten om zijn kracht ook verder te meten.

Een andere moeilijkheid heeft de Commissie gevormd uit het Indisch Nationaal Congres de Regeering bezorgd, door met een ontwerp-grondwet voor den dag te komen.

Dit document, geteekend door Motilal Nehroe en acht anderen en deel uitmakende van de campagne tegen de bekende commissie-Simon, vraagt in hoofdzaak: den status van Dominion voor Indië, de overdracht van de politieke bevoegdheden en verantwoordelijkheid van het Engelsche volk aan het Indische, een parlement met twee Kamers, bestaande uit een Huis van Afgevaardigden met 500 rechtstreeks gekozen vertegenwoordigers en een Senaat met 200 niet rechtstreeks gekozen leden, een regeering met een premier en zes leden, en algemeen kiesrecht voor mannen.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

In de leeszaal (Korte Voorhout 6) Den Haag, liggen o.m. ter lezing: De Papierfabriek te Padalarang; Java's in- en uitvoer, getoetst aan het vraagstuk der overbevolking, door C. Lekkerkerker, uitgaaf van het Ned. Java-Instituut; Onze Koffiebereiding, door Dr. D. S. Fernandes; de Locomotief Overzee-Editie; Commercieel Bulletin voor Nederland en Koloniën; Het Leven en Werken in Indië, door L. C. H. Horsting; Mededeelingen van den Dienst der Volksgezondheid in Ned.-Indië; Onze West in Woord en Beeld; de Vraagbaak; Overzicht van den handel in koloniale producten; Tijdschrift van het Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap; Mededeeling No. 16 van het S. O. K. Instituut; Decentralisatieverslag 1926—1927; 17e Jaarverslag van het Koloniaal Instituut (1927) enz., enz.

Van het Informatie-Bureau:

COMMISSARIAAT VOOR INDISCHE ZAKEN.

Technische ambtenaren bij den post-, telegraaf- en telefoondienst in Nederlandsch-Indië.

Voor den post-, telegraaf- en telefoondienst in Nederlandsch-Indië worden gevraagd 15 technische ambtenaren, waarvan 12 met vakkennis op telefoongebied en 3 met vakkennis op instrumentmakersgebied.

Zij, die voor deze betrekking in aanmerking willen komen, moeten in het bezit zijn van het einddiploma van een ambachtsschool met 3-jarigen cursus of van een daaraan minstens gelijkwaardig diploma, terwijl zij over eene ruime ervaring (van ten minste 8 jaren) op telefoon-, dan wel op instrumentmakersgebied moeten beschikken.

Gegadigden mogen niet ouder zijn dan 30 jaar.

De uitzending zal geschieden voor den tijd van 6 jaar op den voet van de „Kort Verband Regeling."

De bezoldiging wordt vastgesteld naar den volgenden maatstaf:

Dienstjaar	I	II	
5	f 200.—	f 250.—	Overgang van kolom I naar kolom II vindt plaats met een dienstjaar van 8 jaar of meer.
6	„	„	
7	„	„	
8	f 250.—	f 300.—	
9	„	„	
10	„	„	
11	f 300.—	f 350.—	
12	„	„	
13	„	„	
14	f 350.—	f 400.—	
15	—	„	
16	—	„	
17	—	f 475.—	

Bij de berekening der aanvangsbezoldiging kan de tijd van practische werkzaamheid buiten de keerkringen doorgebracht, na de intreding van het 20ste levensjaar verkregen, voor 9/10 als diensttijd worden medegeteld tot een maximum van 9 voor weddeverhoogingen geldende Indische jaren.

Boven de bezoldiging wordt toegekend eene „Kort Verband Toelage", welke 30 pct. bedraagt van de toe te kennen bezoldiging. Voor deze toelage wordt de betrokken Landsdienaar van Landswege tegoedgeschreven; de gelden blijven in administratie en beheer bij het Land, met dien verstande, dat uitkeering, vermeerderd met de gekweekte rente, aan rechthebbende plaats heeft na beëindiging van het dienstverband, dan wel bij overgang in vasten dienst of in geval van tusschentijdsch ontslag.

Nadat minstens 3 jaren op een kort verband is gediend, kan, op verzoek, opneming in vasten dienst plaats hebben, indien daartoe gelegenheid bestaat, dat met 's Lands belang vereenigbaar wordt geacht en de belanghebbende voldoet aan de eischen, geldende voor opneming in vasten dienst van de categorie, waartoe hij behoort.

Nadat het verband ten volle is uitgediend, wordt eene uitkeering genoten van ten hoogste 5 maanden der laatst genoten bezoldiging.

Aan de uitzending is voorts verbonden:

a. vrije overtocht, c.q. ook voor het wettig gezin, in de 2de klasse, bij eene bezoldiging van f 300 of meer, anders in de 3de klasse;

b. eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten, bedragende bij eene aanvangsbezoldiging van:

f 200 tot f 250 .... f 1000
„ 250 „ „ 300 .... „ 1100
„ 300 of meer .... „ 1200

Voor hen, die zich door hunne echtgenoote doen vergezellen op de reis naar Indië of die hunne echtgenoote binnen een jaar na hun eigen vertrek doen volgen, wordt — in het laatste geval ten tijde van het vertrek der echtgenoote — het bedrag der tegemoetkoming in de uitrustingskosten met 50 pct. verhoogd;

c. eene voorloopige bezoldiging, ingaande op den dag van inscheping hier te lande en voortdurende tot den dag, waarop in Indië de ambtsbezoldiging ingaat, bedragende bij eene aanvangsbezoldiging van:

f 200 tot f 300 .... f 150 's maands
„ 300 „ „ 400 .... „ 200 „

Deze voorloopige bezoldiging wordt in Indië uitbetaald.

Bij de bepaling van de klasse, in welke overtocht wordt verleend, alsmede van het bedrag der tegemoetkoming voor uitrusting en het bedrag der voorloopige bezoldiging, wordt de „Kort Verband Toelage" niet als bezoldiging aangemerkt.

De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand, volgende op die, waarin de benoeming zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

Zij, die ter beschikking van den Gouverneur-Generaal worden gesteld, zijn verplicht de deswege aan hen of te hunnen behoeve, dan wel ten behoeve van hun gezin, van Landswege voldane gelden ter zake van overtocht en van tegemoetkoming voor uitrusting, zoomede alle andere aan hen in verband met hunne ter-beschikking-stelling van Landswege toegelegde gelden (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen daarmede is gelijk te stellen), berekend naar het bepaalde in artikel 1, alinea 3 en 4, van het Koninklijk besluit van 17 December 1921 No. 15 (*Indisch Staatsblad* 1922, No. 26), laatstelijk gewijzigd bij het Koninklijk besluit van 22 September 1922 No. 128 (*Indisch Staatsblad* No. 686), onverwijld in 's Lands kas terug te storten, indien zij niet binnen den hun aan te wijzen tijd naar Nederlandsch-Indië vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken of om andere redenen dan welbewezen zielsof lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), de werkzaamheden, waarvoor zij worden uitgezonden, niet aanvaarden, dan wel binnen zes jaren na hunne aankomst daar te lande uit 's Lands dienst worden ontslagen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

Sollicitaties (op ongezegeld papier) moeten *vóór 10 September aanstaande* worden ingezonden aan het Commissariaat voor Indische Zaken bij het Departement van Koloniën, **afdeeling B**, eerste bureau, onder overlegging van:

a. diploma's (in afschrift), en, zoo mogelijk, getuigschriften;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moeten worden vermeld, wanneer de gegadigde is geboren en of hij al dan niet gehuwd is.

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIE:

M. Wieringa, Garrelsweer.
G. van der Leest, Wachtpost 8, Franeker.
A. G. Westerhof, Diever.
H. C. Campen, Kleverlaan 70 rood, Haarlem.
H. de Vries, Eestrum;
H. C. Campen, Cleverlaan 70rood, Haarlem;
J. L. Klootwijk, Zanpad A683, Numansdorp;
A. Coppoolse, Veere (Z.);
E. F. Kuiper, Hindeloopen;
H. Zaalberg, Prinsenstraat 1, Leiden;
G. Th. Vonk, Regentesselaan 90, 's-Gravenhage;
L. ter Heide, Plejadenplein 9, Amsterdam;
G. P. Rodenburg, Oldebroek;
Allen onderwijzer 2e kl. bij het O.L.O.
Dr. P. J. van der Schaar, Gouv.-arts bij den D.V.G., Warmonderweg 43, Leiden.
L. J. Kremers, Stampersgat E 238.
P. M. Felix, Taanderstraat 104b, Rotterdam.
Cand. gezaghebber bij het Binnenlandsch Bestuur.
Mr. M. Kiveron, Rechterlijk ambtenaar, de Lairessestraat 70(II), Amsterdam (Z.).
Ir. J. Kuipers, Ingenieur 2e kl. bij den D.V.G., Stationsplein 12, 's-Gravenhage.
Ir. W. H. Doornbos, Ingenieur 3e kl. Waterstaat en 's Lands B.O.W., p. a. Prov. Ziekenhuis, Medemblik.
Ir. H. Keller, Coevorderstraatweg, Hoogeveen;
Ir. J. W. A. Leclusse, Nicolaïstraat 72, 's-Gravenhage;
Ir. W. J. Bijleveld, Sweelinckplein 39, 's-Gravenhage;
Ir. L. F. J. Verboeket, Frankenstr. 88, 's-Gravenhage;
Ingenieurs 3e kl. bij den P. T. en T.-dienst.

OOST-IND. AMBTENAREN MET VERLOF:

Mevr. J. A. A. van Riet—Bastiaans, 1e Klerke b. d. Contrôledienst S.S. en Tr., Adriaan Pauwstraat 1, 's-Gravenhage.
A. J. Ch. Reep, Commies b. d. S.S. en Tr. in Ned.-Indië, Lubeckstraat 82, 's-Gravenhage.
C. H. van Schooneveldt, Ir. der 2e kl. b. d. Wat. en 's Lands B.O.W., Zomerhofstraat 20, Rotterdam.
H. Rodenboog, Onderwijzer der 1e kl. a. d. Openb. M.U.L.O., afd. der A. M. S. te Buitenzorg, Emmalaan 23, Overveen (Haarlem).
P. Mitsching, Ingenieur 1e kl. b. d. S.S. en Tr., p.a. Ned. Handel Mij., Amsterdam.
H. Geerlings, Administrateur 1e kl. b.d. Gouv. Centrale Burg. Ziekeninrichting, Hotel Oranje Mecklenburg, Harderwijk.
A. J. Rusch, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O., Bazarstraat 25, 's-Gravenhage.
A. M. J. van Eekhout, Commies 1e kl. b. d. P.T.T.-dienst, Beukstraat 26, 's-Gravenhage.
Jhr. Mr. H. J. van Vierssen Trip, President van den Raad van Justitie te Batavia, Noorderstationsweg 1, Bloemendaal.
W. C. E. Goedbloed, 3e Werktuigkundige b. d. Gouv. Marine, Pijnboomstraat 35, 's-Gravenhage.
B. J. Audier, Predikant b. d. Prot. Gem. te Soekaboemi, Th. Schwenkestraat 35, 's-Gravenhage.
P. H. Broekman, Politieopziener b. d. Alg. Politie, Bronsgeeststraat 8, Nijmegen.
H. A. de Vreede, Hoofdagent van Politie der 1e kl., Arnhemsche straatweg 71k, Lent bij Nijmegen.
H. Schroo, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O., Regentesselaan 18, Apeldoorn.
L. H. Havenkamp, Hoofdopzichter bij den Waterstaat en 's Lands B.O.W., Klimopstraat 27, 's-Gravenhage.
B. A. Timmer, Directeur der H.B.S. te Bandoeng, Bosch en Vaartstraat 13, Haarlem.
W. van der Brug, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O., Koudum (Fr.)
F. E. J. van Gelder, Hoofdrechercheur van Politie der 1e kl., Popelingstraat 9rood, Haarlem.
J. Roemersma, Baas-schilder b. h. Marine-Etablissement, Middenweg 148, Amsterdam.
J. Mahler, Hoofdopzichter b. d. S.S. en Tr., Beeklaan 378, 's-Gravenhage.
D. van der Meijden, 2e Dorpstraat, Zeist, Politieopz. b. d. Veldpolitie.
B. L. Treuren, Hoofdpolitieopz. i. d. res. Semarang, Stortenbekerstraat 48, 's-Gravenhage.
Mevr. E. W. Deicker, 1e klerke b. d. P.T.T.-dienst, p. a. Ned. Handel Mij., 's-Gravenhage.
Mej. Th. H. Mouthaan, Hoofdtelefoniste 1e kl. b. d. P.T.T., p.a. Ned. Handel Mij., 's-Gravenhage.
P. Glavimans, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O., Gentschestraat 5, Scheveningen.
D. J. Wabeke, Politieopziener b. d. Alg. Politie, Borsselen (Zeeland).
D. W. C. Snell, Hoofdingenieur bij den Waterstaat en 's Lands B.O.W., Kon. Emmakade 155, 's-Gravenhage.
T. G. Waijenberg, 2e Officier b. d. Gouv. Marine, Leusderweg 211, Amersfoort.
M. G. Looten, Hoofdagent van Politie der 1e kl., Rappertstraat 76a, Arnhem.
N. Waalewijn, 1e Luitenant der Artillerie, Ant. Heinsiusstraat 77, 's-Gravenhage.
H. A. Tillema, 1e Luitenant der Inf., de Carpentierstraat 160, 's-Gravenhage.
F. Desssauvage, 1e Luitenant der Inf., Valkenboschkade 491, 's-Gravenhage.
J. Paalman, Kapitein der Genie, Hotel de La Résidence, 's-Gravenhage.
F. H. F. Taatgen, 1e Luitenant der Inf., Burg. Weertstraat 63, Arnhem.
B. A. van Gulik, 1e Luitenant der Inf., Villa „Severen", Beek-Ubbergen.
W. G. van Voss, 1e Luitenant der Art., Reijnegonlaan 25, Aerdenhout.

C. H. C. Waal, Kapitein Intendance, Peperstraat 25, Venlo.
L. P. v. Temmen, Kapitein der Art., Laan v. Eik en Duinen 225, 's-Gravenhage.
F. H. ter Meulen, 1e Luitenant der Inf., Willem de Zwijgerlaan 115, 's-Gravenhage.
A. van Pelt, Onder-Luit. hoofdmonteur der Luchtv.-afd., Hartingstraat 24, Utrecht.
Mej. A. Assink, Verpleegster 1e kl. b. h. Krankz.wezen, Bergsingel 9, Hillegersberg bij Rotterdam.
H. J. A. Klumper, Hoofdpolitieopz. b. d. Veldpol. i. d. res. Besoeki, Franklinstraat 127, 's-Gravenhage.
C. G. Mooij, Tel. ambt. 1e kl. b. d. P.T.T.-dienst, Loosduinscheweg 793, 's-Gravenhage.
H. C. Coldenhoff, Alg. Ontvanger 2e kl. 's Landskas Rembang, Halleystraat 7a, 's-Gravenhage.
Ir. H. P. Hijmans van Anrooy, Ir. der 1e kl. dienst der S.S. en Trw., Schuytstraat 174, 's-Gravenhage.
A. E. Keasberrij, Commies b. h. Hoofdbestuur v. d. P.T.T.-dienst; na 1-9-'28: Brussel, Uncle Rue Lincoln 71.
G. H. Geitenbeek, Hoofdpolitieopz., Bethlehemweg 61, Utrecht.
H. Morbeck, Ambt. 4e kl. (gr. II) dienst In- en Uitv. enz., Koninginnestraat 10, 's-Gravenhage.
B. Niemeijer, Hoofdpol.opz. i. d. res. Batavia, prov. W. Java, Beijnenstraat 90, Nijmegen.
E. Letsche, Hoofdagent van politie der 1e kl. i. h. Gouv. van Celebes en Onderhoorigheden, Huchenfeld b. Pforzheim (Baden) Duitschland.
A. E. ter Horst, Hoofdpol.opz. i. d. res. Kediri, Van Lennepstraat 26, Utrecht.
Mej. P. G. de Liser de Morsain, Verpleegster der 1e kl. b. d. Hospitaaldienst, Chaussé de Boitsfort 118, Boitsfort (België).
Mej. C. V. V. van Enk, Commies b. d. kantoordienst v. h. B. B., Franklinstraat 104, 'sGravenhage.
A. Nieuwburg, Werkmeester 1e kl. b. d. S. S. en Tramwegen, Parkstraat 87, Arnhem.
M. A. Huijsmans, Hoofdpol.opz. i.d. res. Kedoe, Beeklaan 320, 's-Gravenhage.
P. Kooiman, Hoofdagent van Pol. 2e kl. i. d. res. Soerabai, Molendijk 63, Oud-Beierland.
Ch. F. van Sprew, Kantoorhoofd der 1e kl. b. d. P. T. T.-dienst, Geestbrugweg 57, Rijswijk (Z.-H.).
P. Ferdinandus, Stationscommies der 2e kl. b. d. S. S. en Tr., H. T. O., Rijswijkscheweg, Den Haag K 97.
J. Butter, Hoofdpolitieopziener b. d. Alg. Politie, Van Ostadestraat 313, 's-Gravenhage.
M. H. W, Bos Otten, Werktuigkundige bij het Havenwezen, Plantage Middenlaan 78, Amsterdam.
L. A. Pijlman, Commies bij de Algemeene Rekenkamer, Rue de Chaton 6, Parijs (Colombes-Seine).
H. Saaltink, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O. E. L. O., Pontanuslaan 14, Arnhem.
B. Lobstein, Onderwijzer der 1e kl. kweeksch. Inl. Ond. te Medan, Hoogstraat 9, Wageningen.
J. W. Massink, Ir. der 1e kl. b. d. dienst der S. S. en Tr., Slichtenhorststraat 63, Nijmegen.
J. K. H. Sax, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O. E. L. O., Waldecklaan 38, Hilversum.
L. B. C. Klerk, Ass.-res. v. Goenoeng Kidoel, res. Djokjakarta, 2de Schuytstraat 93, 's-Gravenhage.
A. W. von Grappendorf, Hoofdpol. opz. i.d. res. Batavia, prov. W. Java, Wertherstrasse 53, Bielefeld (Duitschland).
D. van der Ham, Pol.opz. i. d. res. M. Priangan, prov. West-Java, Achtergracht Z. Z. W. 15, Den Helder.

A. Zegers, Onderwijzer der 3e kl. b. h. O. E. L. O., Wilhelminalaan 45, Zeist.
B. G. R. Kempen, Loods der 1e kl. te Emmahaven, 2e Atjehstraat 45 I, Amsterdam.
J. N. Beekman, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O. E. L. O., Jac. v. d. Doesstraat 65, 's-Gravenhage.
Mevr. I. Terlaak, Onderwijzeres der 2e kl. b. h. O. E. L. O., Irisstraat 233, 's-Gravenhage.
G. A. Timmerman, Opziener bij den dienst van het Boschwezen in Nederlandsch-Indië, Van Bra...straat 86, 's-Gravenhage.
J. F. Muller, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O. E. L. O., Van Merlenstraat 114, 's-Gravenhage.
Mej. L. L. Daniëls, Onderwijzeres der 3e kl. b. h. O. E. L. O., Thomsonlaan 78, 's-Gravenhage.

MET PENSIOEN:

W. L. Kuik, Hoofdcommies S.S. en Tr.; Colum...straat 53, 's-Gravenhage.
H. Krayer van Aalst, Hulpprediker bij de Inl. ...gem. Depok; p/a. N. V. Crediet- en Effectenb... Kr. Nieuwe Gracht, Utrecht.
D. P. R. le Grom, Hoofdcontroleur 1e kl. in- en ... en accijnzen; 2e Schuytstraat 346, 's-Gravenhage.
J. J. N. van Ree, 1e Luitenant der Infanterie; Ballotstraat 4, 's-Gravenhage.
P. W. A. Meijer, Majoor der Infanterie; p/a. A... schap der Nederl. Handel Maatschappij, 's-Gravenhage.
C. S. Gomm, Kolonel der Infanterie; Juliana van ...berglaan 46, 's-Gravenhage.
W. G. J. Muuse, Onderluitenant der Infanterie; W...perplein 18, Amsterdam, na 1 September 1928: ...cusstraat 9.
W. Ph. Veltman, Kapitein-kwartiermeester der Adm.; Ieplaan 6, 's-Gravenhage.
J. E. Edie, Resident van Bangka en Onderhoorigheden, Baarnscheweg 11, Huis ter Heide.
A. F. Meijer, Ass.-resident van Oeloe Soengei, Korte ...straat 45, Arnhem.
Dr. A. W. de Jong, Hoofd afd. Nijverheid v. h. Dep. Landb., N. en H., Lange Kerkdam 93, Wassenaar.
Mej. W. K. Leefers, Onderwijzeres 1e kl. b. h. O.E... Hobbemalaan 3, Bilthoven.

GEPENSIONNEERD WEST-INDISCH AMBTENA...

L. C. C. Schütz, Godsdienstleeraar b. d. Evang. Bro... gemeente te Suriname, p.a. De Evangelische Bro...gemeente, Broederplein, Zeist.

Mutatiestaat van 15 tot 22 Augustus.

Nieuwe Leden: Geïntroduceerd door:

G. P. Luden, Vice-consul der Nederlanden te Parijs, Rue de Grenelle 85. *f* 5 .... J. Thierry Kempf te Parijs.
M. F. Drognat Doeve, Oud Dirigeerend Off. v. Gez. 1e kl. N.-I. L., Den Haag, Laan van N. O.-Indië 258. *f* 6 .... Eigen aanmelding.
Mej. A. Roosnek, Den Haag, Spreeuwenlaan 16, p. a. familie Dewald. *f* 5 .... den heer H. J. A. Raedt v. Oldenbarneveldt, Den H...
G. J. Bazendijk, Tijd. wd. Commies 1e kl. P.T.T. te Amersfoort, Pauwstraat. *f* 5 .... Voorzitter afdeeling Amersfoort.
Mevr. A. Rietema-Meidenaar, Arnhem, Sweerts de Landasstraat 61. *f* 5 .... Secretaris afdeeling Arnhem.

Adresveranderingen:

G. W. J. van Walraven, Oud Kapitein N.-I. L., van: Wolfhezen, Duitsche Kampweg 1, terug naar: Rijswijk (Z.-H.), Geestbrugweg 86. *f* 5.
Mevr. de Wed. G. H. C. van Zijll de Jong-van der Tuuk, van: Arnhem, Apeldoornsche straat 10, naar: Den Haag, Frederik Hendrikplein 41. *f* 5.
K. C. Kronouer, Luitenant-Generaal N.-I. L. b. d., van: Den Haag, Laan van Meerdervoort 343, naar: Rotterdam, Jericholaan 71B. *f* 5.
J. E. Edie, Oud-Resident, Huis ter Heide, van: Bosch en Duin, Vossenlaan, naar: Baarnsche weg 11.
G. J. Oudemans, van: Hotel Thermia Palace te Pistyan naar: Hotel Finstermünz te Meran (Tirol).
F. H. Ramondt, van: Hotel Lorius te Montreux, naar: Villa „l'Oasis" te Clarens (Suisse).
L. E. F. Weijergang, Den Haag, van: Hooistraat 9, naar: Koningskade 11.
B. van Delden, van Elspeet terug naar: Den Haag, Statenlaan 54. *f* 5.
L. Ch. A. Fonteijn, Oud Ass.-Resident, Den Haag, Frederik Hendrikstraat 123, naar: Jacob Gilles...
W. J. J. Veltman, Oud Ass.-Resident, Den Haag, Pieter Bothstr. 15, naar: Bezuidenhoutscheweg ...
J. C. Borgen, 1ste Luit. Inf., van: Soerabaja, Ke...ningweg 3, naar: Wassenaar, Backershagenl. 6...
J. G. van der Stoop, Ingenieur B.O.W., van: Tandjong Priok, naar: Den Haag, Oranjeplein 81. *f* 5.
M. A. Los, Adm. Ambt. B.B., van: Giesen-Oudk... naar: Makasser.
M. van Hardeveld, thans: Administrateur van F...ciën 2de kl., van: Palembang, naar: Padang.
H. F. L. Kramer, Majoor der Infanterie, van: ...lang, naar: Gombong.
A. E. L. van Win, Ritmeester der Cavalerie, Breda, Oranjesingel 17, naar: Bandoeng, p.a. O. VIIIe Afd.
Dr. Ir. J. H. A. Haarman, Velp (Gld.), van: Kast...laan 7, naar: Biljoenscheweg 3.